ATEITIS

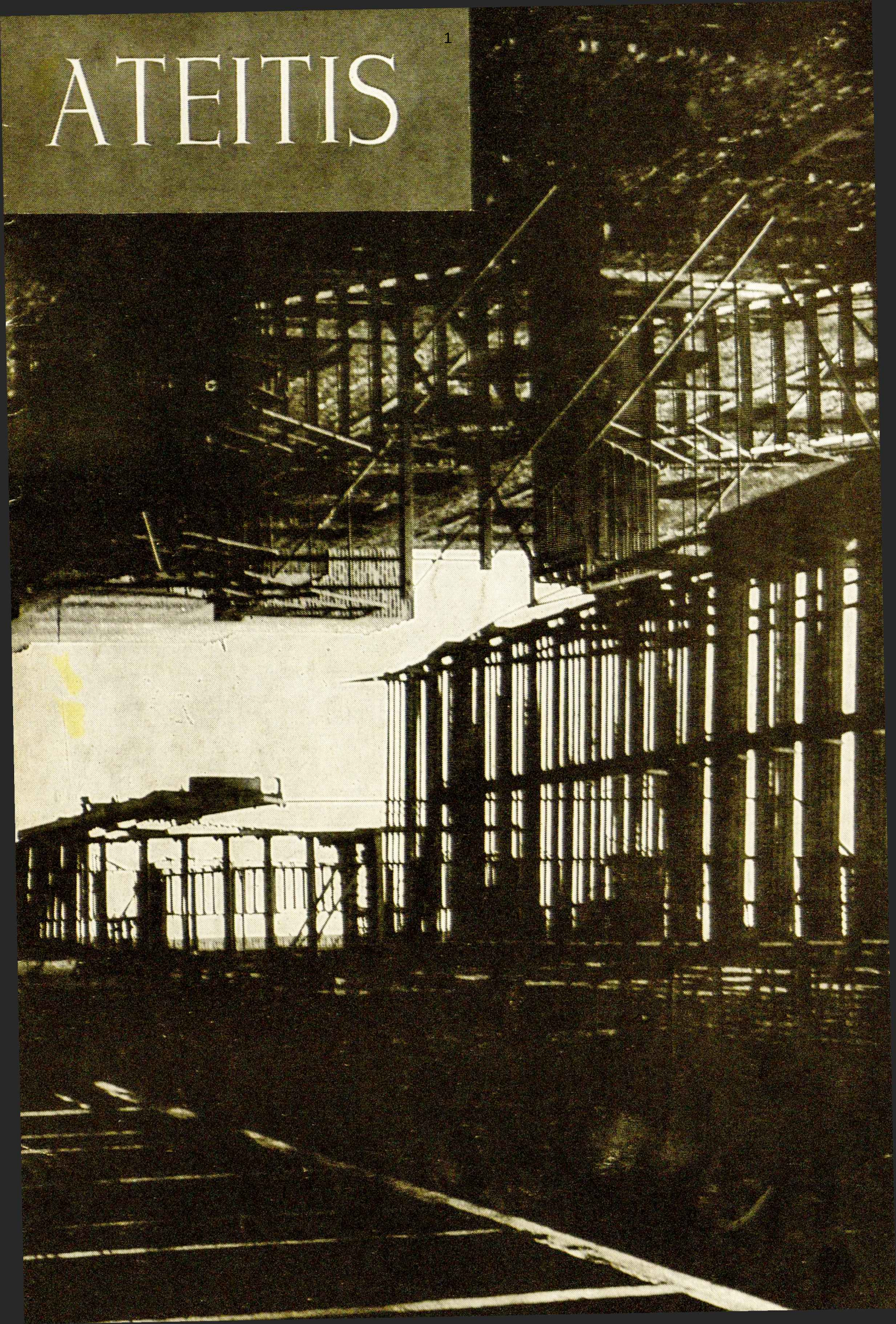

ATEITIS 1911 — 1961

1961 METAI Nr. 9

LAPKRITIS - NOVEMBER

☆

REDAKCINIAI KOLEKTYVAI:

1. **Rimantas Rudys,** Jonas Račkauskas, Rimantas Repšys, Lilė Tumosaitė, Janina Radvilaitė, Audronė Garbenytė, Jonas Šoliūnas, Algis Urbanavičius ir Dalia Binkytė.

2. **Rimvydas Šliažas,** Aušrelė Skirmuntaitė, Dalia Indreikaitė, Veronika Tijūnėlytė, Petras Kaufmanas, Giedrė Žumbakienė, Jonas Šalčius, Enata Skrupskelytė, Angelė Katelytė.

Šį numerį redagavo pirmasis kolektyvas.

Redakcijos adresas:

ATEITIS — Redakcija
4105 So. Albany Ave.,
Chicago 32, Illinois
Tel. VIrginia 7-7153

Prenumerata metams $5.00
pagal JAV dol. kursą.
Garbės prenumerata metams $10.00
Atskiro numerio kaina 50¢.
Administratorius Vytautas Šoliūnas

Administracijos adresas:

ATEITIS Administracija
5254 So. Trumbull Ave.,
Chicago 32, Illinois

★

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association.

„ATEITIS"

5254 South Trumbull Avenue
Chicago 32, Illinois

★

Subscription $5.00 per year
Single copy 50¢.

Second class postage paid at the Chicago Post Office.

★

TURINYS

Redakcijos žodis 265
Kęstutis Bagdonas: Pozityvizmas 266
Vytauto Mačernio V vizija 271
Romualdas Kriaučiūnas: Reikalinga 10,000 psichologų . . . 272
Spaudos pus!apiuose 275
Jonas Šoliūnas: Laiškas iš miesto (eilėraščiai) 276
J. Kidykas, S.J.: Kiek modernūs modernieji? 278
Miesto vaizdų prasmė 280
Danutė Baužytė: Vištos nelekia 282
MAS — Pirmyn, tvirtyn! 284
Jūratė Juozevičiūtė: Lietuva kankinių žemė 286
Jaunųjų skyrius 287
Vardai — įvykiai — idėjos 289
Alfredas Bružaitis, Kazys Kivėnas ir Arūnas Šulskis: Atostogos Alpių kalnuose 290
Brazilija 292
Didžioji Britanija 294
Per prizmę 295
Pagalvok 296
Kreivos šypsenos . . . . . Viršelio trečiame puslapy
Administracijos pranešimai . . . . . Viršelio trečiame puslapy

Šis numeris yra iliustruotas Algio Urbonavičiaus nuotraukomis tema **Miestas.** Iliustracija 282 puslapyje yra sukurta G. Žumbakienės.

Praėjusiam *Ateities* numeryje, „Per Prizmę" skyriuje, Vytenis tvirtina, kad jaunimo tarpe yra labai aiškiai jaučiamas intelektuališko domėjimosi stoka. Kaip pavyzdį šio nesidomėjimo Vytenis pristato tvirtinimą, kad po paskaitų nekyla nei paklausimų, nei prieštaraujančių nuomonių, nei pasisakymų. Jeigu šis pavyzdys tikrai nurodo ateitininkų vidinį stovį inteligentiškumo atžvilgiu, tai padėtis tikrai verta dėmesio.

Ateitininkas, kaip katalikas intelektualas, net nežiūrint, kad vienas principų yra inteligentiškumo, turi nepaprastai svarbų uždavinį, kurį įvairiai yra išreiškę visa eilė katalikų mintytojų. Pagrinde visų minčių stovi modernusis pasaulis, kuriame kultūra - gyvenimas yra atsiskyrę nuo krikščioniško tikėjimo, nuo Bažnyčios. *Šitoks suskilimas reikalauja milžiniškos sintezės, kurią turi padaryti šių laikų intelektualai, kaip didieji Bažnyčios Daktarai padarė anais pirmaisiais krikščionybės amžiais.* Tad Ateitininkui, kaip yra pasakęs *Antanas Maceina* „niekas neturi būti svetima, išskyrus nuodėmę. Savo narių eilėse ateitininkija turi suimti visas pasaulio vertybes, visas mokslo bei meno šakas, visus visuomeninius ir socialinius sąjūdžius, visas idėjines linkmes bei sroves. Jis turi visa tai persunkti Kristaus dvasia ir parodyti paskui pasauliui, kaip šitos vertybės kinta religijos įtakoje ir kaip jos religingų žmonių yra vykdomos praktiniame gyvenime."

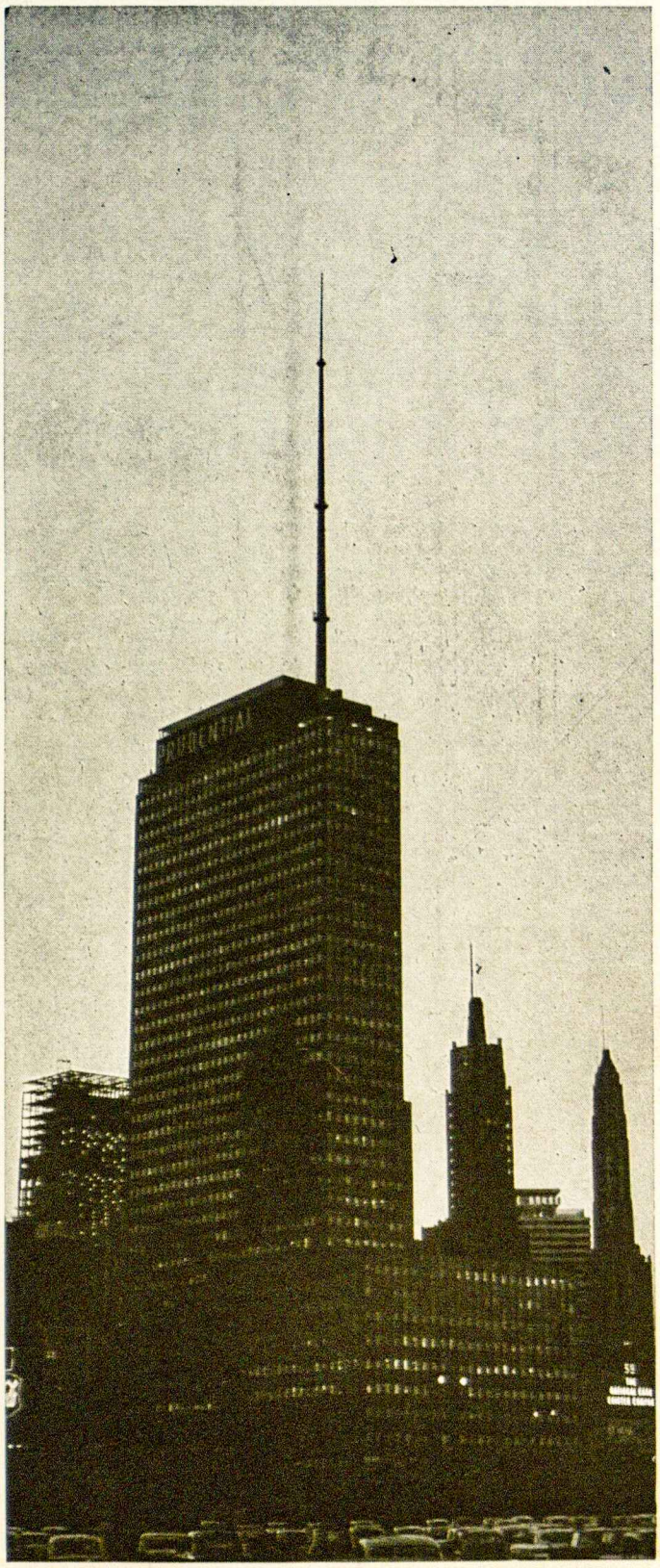

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

POZITYVIZMAS

KĘSTUTIS BAGDONAS

Pozityvizmą, kaip filosofinę sąvoką, galime suskirstyti į dvi pagrindines prasmes: 1) pozityvizmas siaurąja prasme ir 2) pozityvizmas plačiąja prasme.

1. POZITYVIZMAS SIAURĄJA PRASME

Paprastai pozityvizmas siaurąja prasme yra apribojamas Comte pozityvizmu. Kas yra Comte?

Šiek tiek Comte istorijos

Comte (Auguste Isidore Marie Francois Xavier) gimė 1798. I. 19-tą dieną,Montpelier, Prancūzijoje. Jis buvo labai darbštus ir gabus. (Bet jis yra taip pat pasižymėjęs neklusnumu mokyklų valdžiai). Apie 1818 metus Comte jau draugavo su Sain-Simon pasižymėjusiu savo sistematingu galvojimu. Nors vėliau Comte jį išvadino iškrypėliu šarlatanu (depraved quack), bet yra aišku, kad jis bus užvedęs Comte ant savarankiško kelio. Neilgai pasidžiaugęs šeima, Comte 1842 metais išsiskyrė su savo žmona.

Utilitaristas J. S. Mill jau prieš 1842 metus pažino Comte iš kai kurių jo raštų, vėliau jį asmeniškai sutikęs buvo labai nustebintas Comte filosofinėmis mintimis ir savotišku gavojimu. Mill prisipažįsta, kad savo **Loginei Sistemai** parašyti pasiskolino nemažai Comte minčių. Mill esą jam pataręs rašyti straipsnius anglams, kuriuos pats Mill iš prancūzų kalbos išversdavęs. Bet tas bendradarbiavimas neilgai tetruko, kada viename straipsnyje apkaltino visus savo bendradarbius, neišskiriant nė Mill, nuo jo teorijos skandalingu atkritimu. Bet ir tie keli straipsniai įstengė sudominti nemažai angliškai kalbančių žymių asmenybių.

Comte buvo stiprios valios ir kieto charakterio žmogus. Jis labai daug atsiekęs savo labai įtemptu darbu ir tiesiog geležiniu pasišventimu žmonijos labui. Comte mirė 1857 m. spalio 5 dieną nuo vėžio. Prieš apleisdamas šį pasaulį, jis įsteigė 13 egzekutorių, kurie turėjo užlaikyti jo kambarius, kaip vyriausią būstinę, kurti naujai žmonijos religijai. Comte religiją Anglijoje skleidė Frederic Harrison, Richard Congreve, E. S. Busly bei kiti.

Dar vienas labai įdomus dalykas iš Comte gyvenimo yra tai, kad, kada jis norėdavo straipsnį rašyti, nepradėdavo, kol jo viso nepersvarstydavo net iki paskutinės detalės. Pradėjus straipsnį rašyti, savo geros atminties pagalba viską net iki žodžių vartosenos sakinyje, iš savo proto nukopijuodavo. Nors jo straipsniai yra apgalvoti, tačiau paprastam skaitytojui jie sunku suprasti.

Comte darbai

Comte 1822 metais atspausdino savo **Mokslinių Darbų Planas, Kuris Būtinai Pripažįsta Bendruomenę.** Čia pabrėžiama moderniosios bendruomenės žingsniai per krizę, kuri susidarė dėl dviejų priešingų sąjūdžių konflikto. Pirmasis toks sąjūdis, tai žlugimas ir skilimas senųjų institucijų bei įsitikinimų. Gi antrasis sąjūdis tai kuris įsteigtų tikrą socialinį būvį (state), jame žmonijos pasisekimai (prosperity) turi įgauti pilniausią išsivystymą ir ko tiesiausią (most direct) pavartojimą. Tai iš jo pareikalavo dviejų darbų. Pirmasis toks darbas yra teoretinis apibrėžimas didesnio išsivystymo koordinacijos ir tikslaus suformavimo bendrų idėjų sistemos. Gi antrasis darbas yra kiek praktiškesnis. Čia surūšiuojama ir paskirstoma visos tos galios, kurios geriausiai prisitaiko prie esamos institucijų sistemos dvasios. Kaip praktinio darbo išpildymas priklauso nuo teoretinio darbo išvados, taip teoretinis darbas seka prieš praktiškąjį darbą. Šitas mintis 1829 metais, išspausdinus **Apsvarstant Dvasinę Galią,** Comte pastūmėjo priekin. Tuo kūriniu norima įrodyti dvasinės galios reikalingumą, kuri turėtų būti nepriklausoma nuo laikinųjų galių. Vėliau išėjo kita knyga, pavadinta **Pozityvioji Filosofija,** kurioje jis išaiškina trijų būvių dėsnius.

Taigi peržvelkime, kas yra Comte pozityvioji filosofija. Pirmiausia jis teigia, kad visa turi pereiti per tris skirtingas fazes, taip pat yra trys skirtingi proto keliai išaiškinti gamtos reiškiniams: teologinis, metafizinis ir pozityvistinis. Teologinis būvis yra toks, kada prileidžiama peržvelgiamuosius gamtos reiškinius, kaip tiesioginės valios apsireiškimo prielaidas. Metafiziniame būvyje vietoj valios pasireiškimo priimame abstrakčios jėgos buvimą, kuri egzistuoja visiškai nepriklausomai nuo pačio dalyko. Pozityviajame būvyje tiek įgimta valia tiek suasmeninta abstrakcija pradingsta. Gamtos reiškiniai čia aiškinama kaip vienos srities gamtos reiškinio su kitos srities panašumu ir pasekimu. Taigi, kad progresas tęstųsi, reikalinga pastūmėti visuomenę į tretįjį būvį.

Be to, Comte dar suskirsto mokslus laipsniais: a) matematika (skaičiai, geometrija, mechanika); b) astronomija; c) fizika; d) chemija; e) biologija; ir pagaliau f) sociologija. Kiekvienas iš šių mokslų yra daugiau specialus, kaip mokslas prieš jį. Vadinasi, kiekviena mokslo šaka papildo prieš ją esančią šaką, bet nėra įmanoma pilnai suprasti kurią nors iš tų šakų be prieš ją einančios šakos. Taigi tokia Comte socialinė evoliucija prasideda matematika ir peržengusi sociologiją ir fiziologiją pasiekia aukščiausią laipsnį jo pozityvistinėje filosofijoje.

Tokį mokslo šakų klasifikavimą Herbert Spencer puola taip: 1. pirmiausia yra paneigiama, kad mokslo išsivystymas nėra vien mažėjančio pobūdžio apibendrinimas, nes yra daug mokslo pavyzdžių, kuriuos apibrėžiame didėjančio subrendimo pasireiškimu bei didėjančios specializacijos pasireiškimu. 2. Be to, kiekvienas mokslų sugrupavimas pasekimo pagrindu sudaro radikaliai neteisingą idėjos kilmę bei jų priklausomybę viena nuo kitos. Tokia santvarka neturi tikslaus paskirstymo; lygiai taip pat kaip joks mokslas negali bujoti atskirtas nuo kitų..." Dėl šių puolimų Littre turėjo modifikuoti Comte filosofiją.

Pagrindiniai Comte sociologijos principai

Comte, pavartodamas, kur tik įmanoma, verifikacijos principus, atskiria bendruomenę nuo kuopinių (collective) faktorių bei individualių biologijos gamtos reiškinių. Tada jis išima tuos kuopinius faktus iš paviršutinės plotmės ir padeda juos į dėsnių plotmę. Taigi, istoriniai faktoriai yra išaiškinami ne Dievo santvarka (providential intervention), bet priėmimu socialinio egzistavimo būvių pagal įgimtas aplinkybes. Vadinasi, kad tik toks supratimas visuomenės tėra galimas norint sudaryti mokslą apie bendruomenę.

Tokio mokslo metodika susideda ne tik iš stebėjimo ir eksperimentų, bet ir iš atitinkamos verifikacijos savybės. Visos gerai pažįstamos istorinės išvados yra iš pirmavimo (vienas dalykas būtinai turi sekti po kito) serijų. Šitokiu keliu surinkę visumą (body) empirinių apibendrinimų iš socialinių gamtos reiškinių žmogaus prigimtimi, t. y. pozityviąja teorija tuos subendrinimus sujungiame į bendrą vienetą. Sociologinis įrodymas turi būti pagrįstas santykio nustatymu tarp istorinės analizės išvadų ir paruošiamojo biologijos teorijos supratimo. Mill bene daugiausia mums suteikia šviesos suprasti tokį keistoką principą. Jis rašo: ‚Jeigu iš istorinių paliudijimų sudaryta teorija (sociologinė) žmogaus prigimties dėsniams prieštarauja; arba jei žmonių masėms tai reikštų bet kurį apspręsta ir naturalų palinkimą vienodai tiek į gerąją, tiek į blogąją pusę (kitaip tariant tas dalykas yra neutralus žmonių atžvilgiu); arba jeigu reikia prileisti, kad protavimas normaliuose žmonėse visiškai išstumia geidulius ir galutinai užvaldo visus žmogaus veiksmus ir darbus, arba kada nešališki norai visiškai nugali asmeninius norus; tada reiškia, kad istorija, kuri prie tokio galvojimo mus priveda buvo klaidingai suprasta, ir kad ji be abejonės yra klaidinga". (Encyclope-

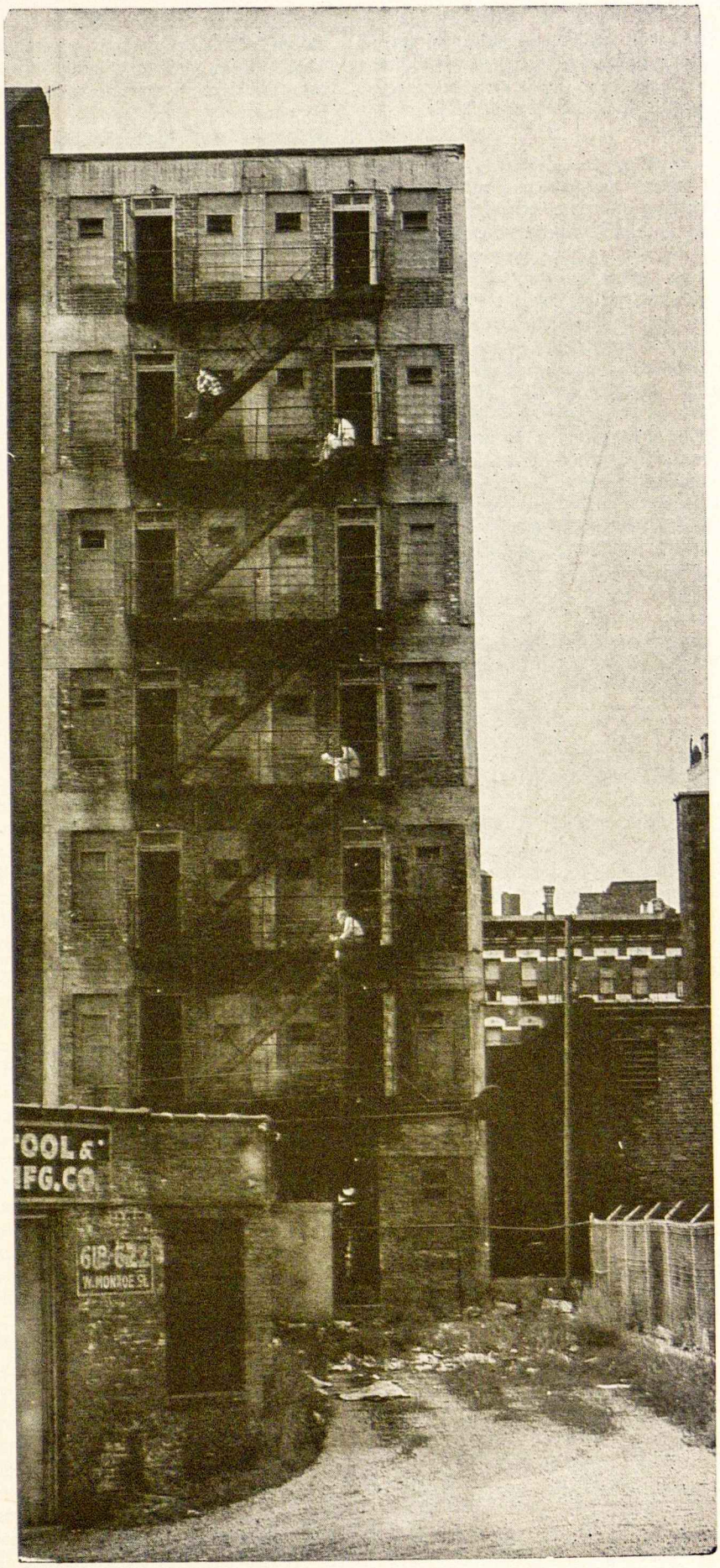

dia Britanika). Iš tokios išvados išeitų, kad tie žmonės, kurie miršta dėl ideologinių ar religinių įsitikinimų yra arba nenormalūs, arba jie tas idėjas ir tuos principus klaidingai supranta.

Kadangi visas nagrinėjimas, pagal Comte, išplaukia iš to ką mes geriausiai pažįstame arba žinome, ir kadangi visa yra tik kuopiniai gamtos reiškiniai lengviau prieinami negu jos dalis stebėtojui, todėl yra reikalinga persvarstyti ir pasekti tiek bendrai ir tiek kartu visus patiektuosius socialinio būvio elementus. Taigi, kaip anksčiau jau minėta, esamoji socialinė organizacija turi būti stebima ir tiriama kaip vienetas, nes tarp vienos pirmaujančios socialinės gamtos reiškinių grupės ir kitos visada egzistuoja sąryšis. Ir jei kas pasikeičia vienoje tokioje grupėje, atitinkamas pasikeitimas seka kitoje grupėje. „Politinės institucijos socialiniai būdai ir idėjos reikalinga ne tik surišti juos bendrai, bet ir taip pat savo prigimtimi su atatinkamu žmonijos integralinio būvio išsivystymu turi būti pilnai surišta tokiu sąryšiu, kuris būtų paremtas visuose intelektualiniuose, moraliniuose ir fizinuose pasireiškimuose," rašo Comte. Taigi, tiek socialinės evoliucijos, tiek intelektualinio išsivystymo istorijos yra pagrįsti trijų būvių dėsniais. Taigi, jeigu paimsime socialinį būvį kaip vienetą, pastebėsime, kad jis buvo lygiai tiek pat tobulas visuose perioduose, kiek tai leido tarp žmonių ir jos apylinkybių egzistuojanti aplinka.

Comte filosofinė sistema

Comte sistema yra išreikšta jo trijuose spausdiniuose: **Pozityvioji Politika; Pozityvinis Katekizmas;** ir **Subjektyvinė Sintezė.** Šioje sistemoje, kurią Comte pavadina „moksliniu pasiruošimu", atsispindi tiek politika tiek religija. Tokios „pagalbos" (sistemos) dėka yra įmanomas visuose savo aspektuose visiškas gyvenimo sutvarkymas palikdamas protui, energijai ir jausmams platesnę sferą negu ankstyvesniosios rūšies sistemos kaip tai graikų, romėnų ir katalikų - feodališkumas (sic!).

Pagal Comte pažangą seka visada moralinis pasikeitimas. Jis taip pat pabrėžia, kad tiek visuomeninio tiek privatinio gyvenimo siekimas yra išlaikyti iki paskutinio taško ir pilnai laimėti socialinę savijautą vietoj savimylos, altruizmo ir egoizmo. (Ir kodėl gi ne, nes toks liberališkas ir savotiškas gyvenimo supratimas, savaime aišku, iššaukia visas suminėtas blogybes, užtat yra reikalinga pasekėjams pabrėžti). Tai yra priemonė prikelti bei pagyvinti socialinę egzistenciją; be to, tai yra taip pat ir individualinio gyvenimo vieningumo raktas, kuris laisvai sukoncentruoja bendram tikslui atsiekti visas jėgas be eikvojančios trinties. Tai įvykdyti geriausias elementas yra jausmas arba širdis. Pagal jį, tokio pobūdžio metodas arba religija turi susidėti iš harmoningos sintezės, kuri yra kaip tik tas pilnutinis supratimas istorinės pasaulio tvarkos.

Buvimas tokios aukštos, nepriklausomos nuo mūsų galybės, kuri gali visiškai apvaldyti mūsų gyvenimą yra Comte religijos pagrindas. Šį pagrindą mes atrandame žmonijos pozityviajame vaidmenyje, kurį mes suprantame kaip Didžiąją Būtybę. „Mes galime ir turime visada ir visur geisti, palaikyti ir net pagerinti tą Būtybę. Šitas naturalus visų mūsų veiksmų objektas tiek visuomenėje tiek privačiai apibrėžia, jausmais bei protavimu bendrą likusios egzistencijos charakteristiką: šitoks elgesys pasišvenčia meilei ir visatos pažinimui, ir tai nurodo, kaip teisingai tarnautume mūsų Apvaizdai (Providence)," rašo Comte.

Tokios būtybės reikšmę yra labai sunku suprasti, nes kaip gali visų Aukščiausioji Būtybė būti mūsų pagerinta? Taigi, ką mes turime prileisti, yra, kad Comte nesuprato tokios būtybės reikšmės taip, kaip kad sholastinė filosofija kad apibrėžia. Taigi, kaip matome, Comte pasodino žmoniją į Dievo sostą. Kada žmonija užima tokią vietą pasaulyje pagal monoteistinę sistemą visa kita yra lengva suprasti.

Pagal Comte filosofiją, naudingumas (utility) yra bet kokios institucijos, impulso ar darbo patikrinimas. Vadinasi, visa kas pagerina žmoniją, yra ne tik tvarkoj, bet ir vienas iš svarbiausių prielaidų progresui, o kas ne, tada būtinai reikalinga tai atmesti. Taip pat galvojo visi utilitaristai, kaip Rousseau, Mill ir kiti. Taigi tiek „Didžioji Būtybė", tiek „Bendroji Valia" (kaip kad Rousseau manė) turi apjungti visa. Čia įvairios hipotezės, dogmos, propozicijos apie šeimą, kapitalą, bei socialinį gyvenimą matuojamos atsižvelgiant tik į naudingumą arba vien balanso (fiziniu atžvilgiu) tinkamumą.

Savaime aišku, kad yra atmetamas Dievas. žmogaus gyvenime pasidaro milžiniška skylė, kurią yra būtinai reikalinga kuo nors užkišti, tai matydami filosofai bando užkišti ją kokiais nors išgalvotais dalykais, kad chaoso jūra nesunaikintų to, ką žmonės statė jau nuo 12,000 metų. Comte vietoj Dievo priėmė žmoniją, suteikdamas jai kažkokias fantastines savybes, kaip kad Rousseau padarydamas beveik tą patį su „Bendrąja Valia). Taigi Comte įsteigė „fizinę religiją".

2. POZITYVIZMAS PLAČIĄJA PRASME

Pozityvizmą plačiąja prasme dar galime sugrupuoti į dvi skirtingas pozicijas: vidutiniškas (moderate) pozityvizmas ir loginis pozityvizmas.

Vidutiniškas pozityvizmas

Richard von Mises bene geriausiai apibrėžia kas yra pozityvizmas vidutiniškąja prasme. Pozityvisto poziciją užimąs asmuo būtų toks, kuris visada daro tikslius sprendimus pagrįsdamas juos pergyvenimų atsitiktinumais ir yra gerai susipažinęs su kitų išgyvenimais. Tokia padėtis pareikalauja visada būti pasiruošusiam atsisakyti sykį padaryto nuosprendžio, jei pageidauja nauja patirtis. Taigi visi prietarai, atkaklumas, aklas autoriteto pasitikėjimas, mistinis įsitikinimas bei fanatiškumas turi būti atmesti.

Bet kuris pozityvizmas labai daug dėmesio kreipia kalbotyrai. Pozityvistiniu įsitikinimu, kiekvieną žodį, frazę, arba net ir visą sakinį, gyvosios kalbos suskirstome į tris klases. 1) į šitą klasę įeina visi tie dalykai ar situacijos, kurias atitinkamas žodis, egzistuojamos sutarties ar tradicijos atžvilgiu, apibrėžia ką nors be jokios abejonės. 2) čia įeina visi tie dalykai, kurių atitinkamas žodis visiškai neapibrėžia dalyko. 3) Čia įeina visi tie žodžiai, kurie esamos prasmės atžvilgiu nėra įmanoma pagal jį nustatyti kaip tiksliai jis ką nors apibrėžia. (Pav.: stalas — kiek reikalinga kojų... kiek stalčių...).

Paprastoje (kasdieninėje) kalboje smulkus ir tikslus dalykų apibrėžimas nėra tiek svarbus kaip mokslinėje kalboje. Paanalizuokime teisingumo (justice) reikšmę. Kada mes tą žodį vartojame kasdieninėje kalboje, jis reiškia vieną dalyką, teisme kitą dalyką, o metafizikoje vėl kitą dalyką. Metafizikas tai apibrėžia, kad tas žodis pirmiausia yra nepriklausomas nuo kokio nors pecifiško dalyko, tada jis bando **atrasti** to dalyko esmę, t. y., atrasti tikrąjį ir teisingąjį apibrėžimą.

Žvelgiant iš pozityvistinio taško, kas yra teisingumas, reiškia vieną iš dviejų dalykų, būtent: arba bandoma atrasti, ką jis reiškė tam tikru laiku skirtingose kultūros vietovėse (žiūrint iš istorinės sematikos taško), arba turint galvoje atitnkamą tikslą, norima nustatyti (fix) naują ir tikslią reikšmę moksliniu atžvilgiu. Tiksliuosiuose moksluose paprastai yra užimama antroji pozicija. (Pav.: žodis

darbas, mes žinome, ką jis reiškia kasdieninėje kalboje, bet mechanikoje jis yra apibrėžiamas kaip laiko greitis x galios (power) = **darbas,** kitaip tariant, darbas yra (displacement) sandauga ir jėgos sudėtis kėlimo[3] kryptin). Kas sudaro milžinišką skirtumą ir užtat yra reikalinga gerai žinoti, kokia prasme norima dalyką apibūdinti.

Wittgenstein, kuris turi šiek tiek daugiau loginės pozityvistinės dvasios, savo **Tractatus Logico-Philosophicus** parašytame 1922 metais pažymi, kad ir gryniausios matematikos arba logikos teoremos neįstengia nieko tikslaus apie realybę nusakyti, taigi specifiškai tėra tik tautologijos (perteklius (reduncancy) sąvokų susidedančių iš bereikalingo pakartojimo jau apibrėžtos reikšmės kitais žodžiais. Bet kaip žinome, tiek Euklidinė tiek ne-Euklidinė geometrijos yra kilusios iš skirtingų aksiomų, bet visvien yra savo atžvilgiu teisingos. Jei giliau pastudijuosime tarperdvinius santykius, kuriuos nėra įmanoma griežtai visvien nusakyti, pastebėsime, kad apytikriai atitinka vienai ir kitai sistemai. Bet pavartojimas matematinių metodų kam nors apibrėžti, dar negarantuoja nematematinių prielaidų (prepozicijų) tikslumą.

Betkuri teorija tėra naudinga tik tada, kada ji įstengia teisingai išpranašauti gamtos reiškinių eigą. Mises pastebi, kad net galimybės teorija, sudaryta ant panašių pagrindų kaip ir kitos teorijos, neturėtume suprasti kaip absoliutine, kadangi ne viskas pasaulyje vyksta masišku pobūdžiu. Mises pilnai sutinka su Ernst Mach, kad mokslas visada susideda iš progresuojančių idėjų bei jų atitinkamo pritaikymo faktams.

Mises pasisako už esamų mokslų tiesioginį nepadalomumą, t. y., nėra įmanoma taip pat nustatyti ryškios ribos tarp mokslo šakų, kaip tai, chemijos ir fizikos, biologijos ir chemjos, astronomijos ir fizikos bei chemijos lygiai taip pat, kaip kad negalime nustatyti tikslios ribos tarp sociologijos ir prischologijos. Bet jis pabrėžia, kad mes negalime atmesti jokių teorijų, kurios turi bent šiek tiek pagrindo. „Yra visada reikalinga ieškoti ir išaiškinti ypatingai pasikartojančius elementus **vienintelėje pasaulio eigoje,** tai yra tikrasis mokslo dalykas[4] (subject). Taigi, metafizika Mises atžvilgiu nėra niekas, kaip kad Ayeris pabrėžia, lygiai kaip kad ir poezija, menas, grožinė literatūra yra reikalinga, bei yra **teisėtos** bendravimo formos tarp žmonių ,loginis pozityvizmas tai atmeta.

Pagal Mises filosofiją, svarbiausią vaidmenį atlieka sąryšio (connectibility) samprata. Taigi yra įmanoma visus mokslų tvirtinimus bei suformuluotus paprastos kalbos sakinius ir jų reikšmes tarp savęs surišti atitinkamom kalbos taisyklėm. Teologas, metafizikas, ir mokslininkas tegali tik tada susikalbėti, kada jų sąvokos atitinka viena kitą. Taigi tiek metafizikoje tiek teologijoje, kalbant apie abstrakčias būtybes, nėra įmanoma susikalbėti, kol kiekvienas supras, kas tai yra. Klaidos įvyksta todėl, kad ta pati sąvoka skirtingų asmenų yra skirtingai suprantama, o kartais iš viso nesuprantama. Mises tai pavadina **istoriniu atsitiktinumu:** „Didžioji dalis filosofinių teoremų yra pagrįstų sąrangos (nomenclature) pavadinimų nesupratimu, t. y., klaidingas paskirstymas atitinkamų terminų, specifiškiems reikalo stoviams, pareina nuo istorinių atsitiktinumų", pastebi Richard von Mises, knygoje, **Positivism, Pozityvizmas.**

Mises pabrėžia, kad filosofija per šimtmečius nedaug dėmesio kreipė į kalbos struktūrą, įvairią jos vartoseną, bei tikslų terminų apibrėžimą, ar nuoseklų jų išnagrinėjimą. Čia iš dalies yra ir kiek tiesos, paimkime žodį darbas, kaip jau anksčiau minėjau, ar filosofine prasme darbo apibrėžimas yra arčiau prie kasdieninės vartosenos ar mechanine prasme? Kodėl fizikai negalėjo pasirinkti tokiam apibrėžimui kitą žodį? Paimkime teisingumo reikšmę, ar jis ne arčiau stovi

[3] **kėlimas** reiškia daugiau iš viršaus į apačią, be to daleidžia fizinį **dalyką,** kuris kelia. Šioje prasmėje reikalingas žodis, kuris nenusako (iš apačios į viršų) specifinės krykpties, nei fizinio dalyko.

[4] „Subject" šioje prasmėje reiškia ne dalyką, bet kaip **gramatikoje** ar silogizme veiksnį. (Pieštukas rašo — Veiksnys — padalinys arba vyksmas .

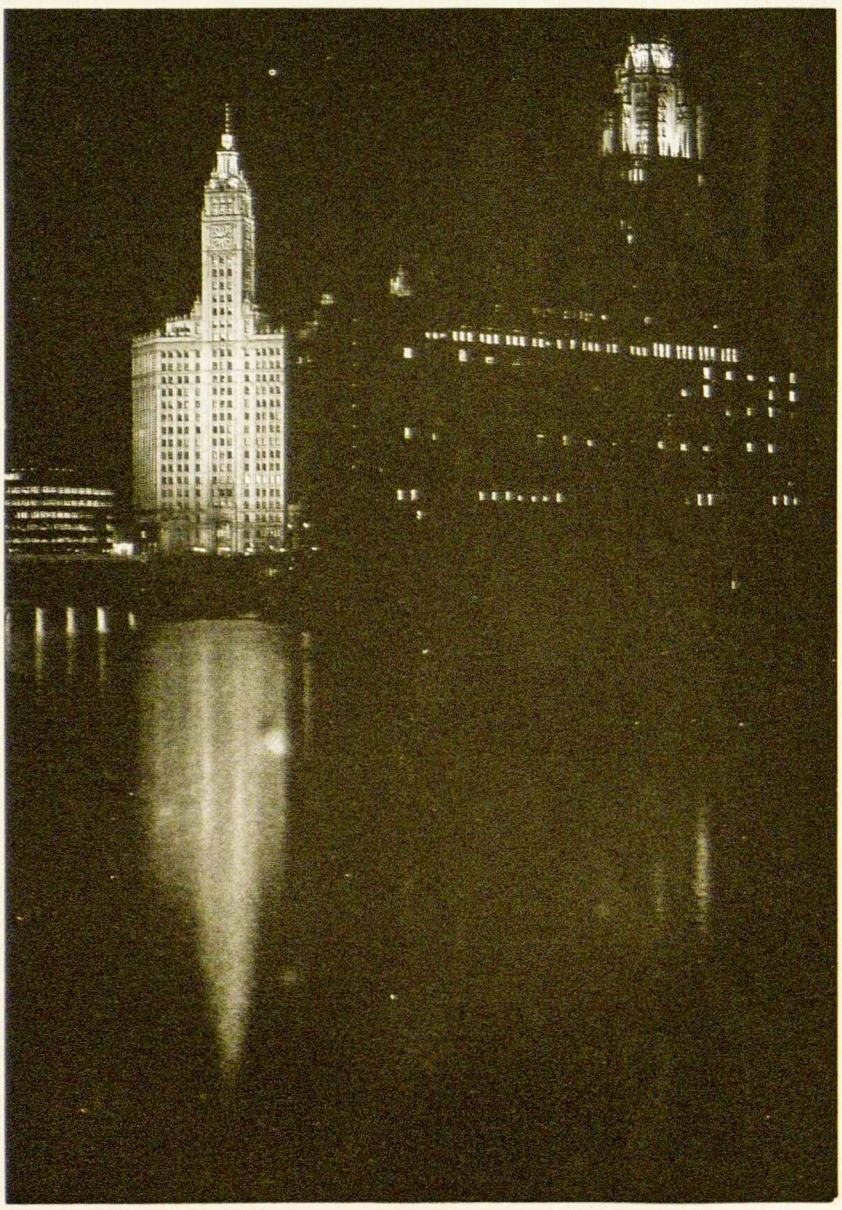

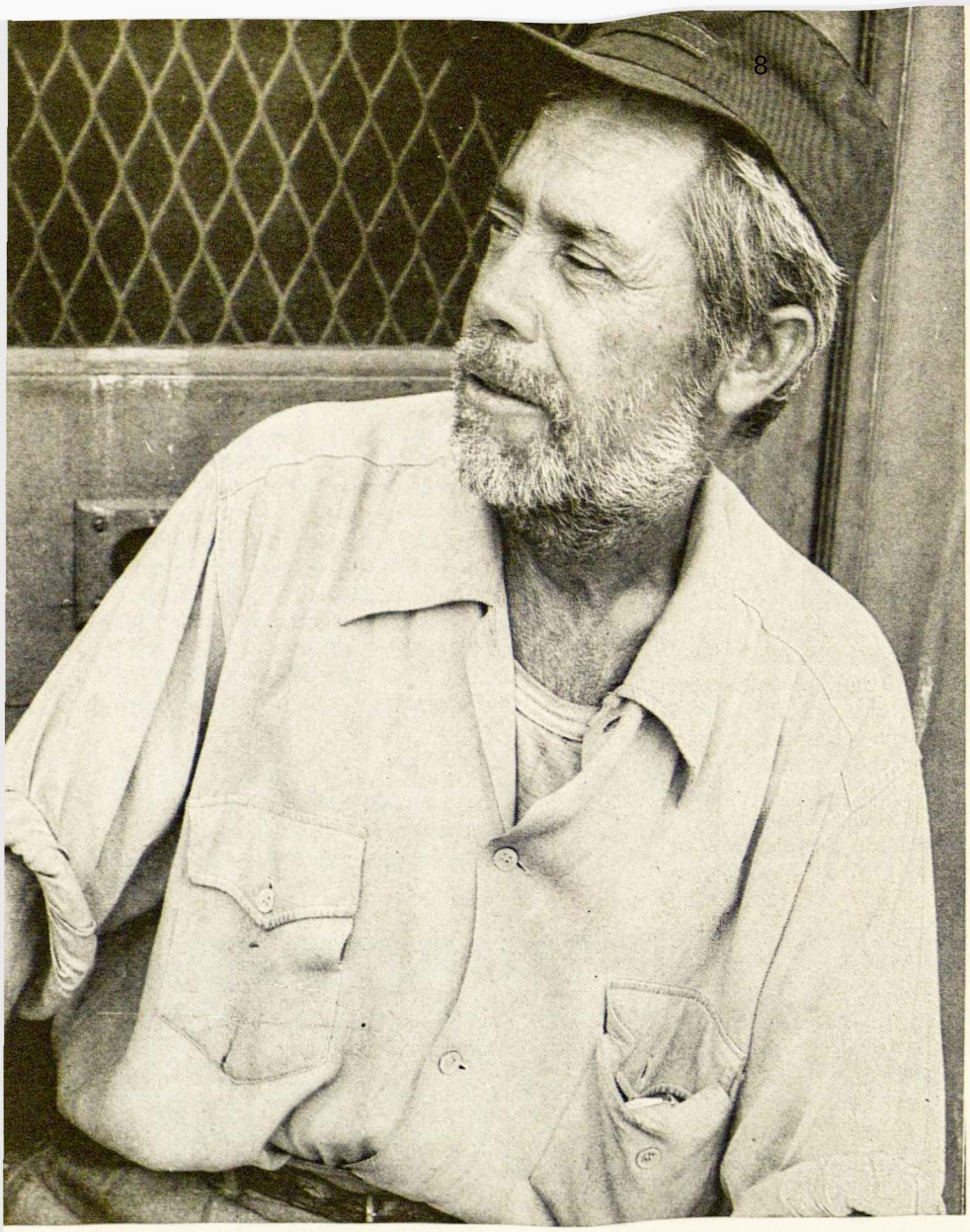

prie kiekvienos dienos vartosenos, kaip kad šių dienų daugumas teisėjų kad supranta — jei nėra faktinių įrodymų kad žmogus yra kaltas, nors ir milijoną žmonių jis būtų iššudęs, jis nėra kaltas. O kiek advokatų apsiima žmogų ginti tik dėl to, kad jis gaus milžiniškas sumas pinigų, nors tas žmogus būtų kaip Stalinas. Taigi ir vėl ar ne filosofas yra arčiau to žodžio prasmės. Panašių pavyzdžių yra galybės. Mises, nors ir kalbėdamas apie labai abstrakčias sąvokas, vengia peržvelgti jas iš metafizinio taško, nes greičiausia pramato, kad jis gali save sukompromituoti.

Loginis pozityvizmas

Terminas — loginis pozityvizmas, atsirado prieš 30 metų. Loginio pozityvizmo tėviškė yra Austrija, iš kurios ir Hitleris kilo. Čia, Vienos universitete apie 1922 metus įsisteigė loginio pozityvizmo grupė pasivadindama Vienos Rateliu — **Wie Wiener Kreis.** Visa tai prasidėjo Moriz Schlick dėka, kuris tais metais atvyko iš Kiel, Vokietijos, dėstyti tame universitete. Vienos ratelis susidarė iš Schlick, Rudolf Carnap, Otto Neurath, Herbert Feigl, Friedrich Weizmann, Edgar Zilsel, Victor Kraft, Philipp Frank, Karl Menger, Kurt Goedel ir Hans Hahn. Gi 1929 metais tas ratelis įgavo net politinio pobūdžio apraiškas išspausdindamas **Vienos Ratelio Mokslinė Pasaulėžiūra (Wissenschaftliche Weltanffassung, Der Wiener Kreis).** Šiame spausdinyje pastebima, kad Eistein, Russel ir Wittgenstein yra ypatingi asmenys, kurie esą suteikę milžinišką įtaką tam rateliui bei suvaidinę svarbią rolę jame.

Vėliau Chicagos universitete, kur Carnap apsistojo berods dar ir dabar tenai tebėra, buvo bandyta atspausdinti **Tarptautinę Suvienyto Mokslo Enciklopedija (International Enciclopedia of Unified Science),** bet Neurath mirtis ir iškilęs karas vieningą veiklą tuo atžvilgiu išardė ir tą enciklopediją paliko neišspausdinta.. Šiandieną Carnap, Feigl, Goedel, Frank, Hempel ir Harski dar tebedėsto įvairiuose Amerikos universitetuose. Waisman ir Popper dėsto Anglijos universitetuose, kur ir Ayer dėsto. Scholz pasiliko Muenster, o Kotarbinski ir Ajduciewicz Lenkijoje. Gi Vienos universitete šiandien dar tebedėsto Victor Kraft.

Šiandiena kur dar pasireiškia tokios pozityvistinės mokyklos likučiai yra Uppsala. Čia jos vadai yra Hedenius, Segerstedt ir Marc-Wogan su Wetberg pagalba iš Stockholmo ir Arne Naess iš Oslo; o Jorgensen kiek pasišokėjęs į marksistinę filosofiją dabar dėsto Copenhagoje. Čia, Amerikoje, kiek aktyvesni pozityvistai yra kaip Quine, Nagel ir Nelson Goodman, bet jie nesudaro, bent šiuo momentu, organizuotos grupės. Quine yra išleidęs rašinių rinkinį pavadintą **Žiūrint iš Loginio Taško, (From a Logical Point of View),** o Goodman yra parašęs **Apraiškos Struktūrą (The Structure of Appearance).**

Pagal pozityvistų (loginių) samprotavimą metafizikas yra pacientas. „Metafizikas dabar jau nebėra gydomas kaip kriminalas, bet kaip pacientas, nes yra galimybė, kad kodėl jis išreiškia tokius keistus (strange) dalykus, jis tai daro iš geros valios," rašo A. J. Ayer, knygoje: **Loginis Pozityvizmas, 1959.** Vis dėlto tai reiškia, kad metafizikas „sapaliuoja". Jei neklystu, tai Gilbert Ryle berods bus pazityvistas, kuris aršiausiai puola metafiziką ir krikščionybės principus. Pastebėtina, kas yra gerai įsigilinęs į krkščioniškus principus, jame pozityvizmas neįleis giliai savo žalingos šaknies. Jei ne komunizmas, galimas dalykas, kad šiandieną kokie du trečdaliai viso pasaulio būtų grynai pozityvistinėje įtakoje. Čia norėčiau pavartoti Ernesto Gayvanausko Poinkarė (to garsaus anų laikų Prancūzijos diplomato) apibrėžimą Kova dėl Klaipėdos aprašymuose **Drauge** ir loginių pozityvistų atžvilgiu: jie labai „daug žino, bet nieko neišmano". Esmėje komunistinė filosofija ne per daugiausia skiriasi nuo loginių posityvistų filosofijos. Nesutikimas tarp jų ir komunistų atsirado tada, kada Leninas smarkiai sukritikavo Mach atspausdindamas savo darbą pavadintą **Materializmas ir Empiriokriticizmas,** 1905. Šiame dalyke pazityvizmas apibrėžiamas, kaip atitinkamo buržuazinio idealizmo forma.

Kas tada yra loginis pozityvizmas? Loginio pozityvizmo filosofiją geriausiai išreiškia David Hume savo rašinyje: **Žmogiškos Sampratos Nagrinėjimas (Enquiry Concerning Human Understanding).** „Kada laisvės įtikinti perbėgame principų ribas, kaip žiauriai mes galime viską sujaukti? Jeigu mes paimame į rankas bet kurį raštą apie dievybę arba metafizikos mokyklas paklauskime savęs: **Ar tas dalykas turi kiek nors kiekybinės ar skaitlinės apsvarstymo?** Ne. **Ar jis susideda iš eksperimentais pagrįsto galvojimo ir turi ką nors bendro su paprastais faktais** (matters of fact)

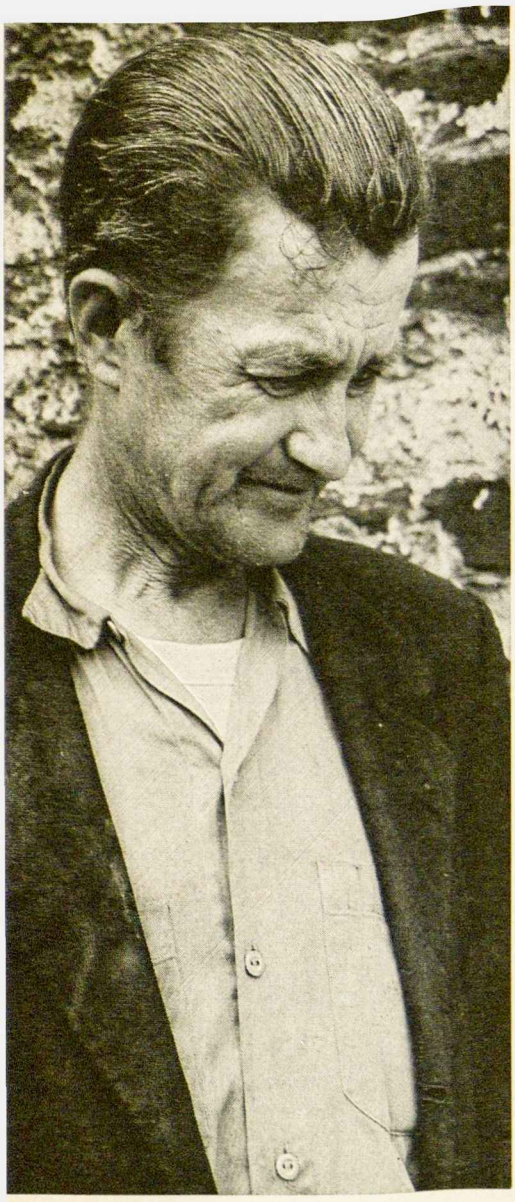

bei egzistencija? Ne. Sudeginkite tada visa tai liepsnose, nes tai negali būti kas nors daugiau, kaip sofizmai ir iliuzijos." Taigi, jei kokios sąvokos negalime įrodyti eksperimentais arba nėra įmanoma kaip nors išreikšti matematika, tai jos yra bereikšmės arba grynai emocinio pobūdžio, kaip vėliau kad Ayer patikslina. Taigi, visi filosofai bei mokslininkai, kurie ką nors diskutuoja, neatsižvelgdami visada į patikrinimo principus, nusikalsta mokslui.

Verifikacijos teorijos bandymas pavartoti visokiems mokslams yra tas pats, kaip su kirviu ir kaltu pastatyti dangoraižį. Arba kaip su atsuktuvu padirbti dviratį. Arba kaip su ametru išmatuoti kiekviena kūno temperatūrą. Taigi mums šitoks mokslas (loginis pozityvizmas) yra nepakeliui. Vitikrais atvejais mes, kaip katalikai, turime tam tikras tiesas priimti grynai be kritiškos nuomonės, t. y. tikėti tam tikromis tiesiomis, kurias mums Kristus yra apreiškęs, bei kurias Bažnyčia mus įpareigoja tikėti, dutiniškas pozityvizmas taip pat nėra mums tiesioginiai priimtinas, nes tam

[4] **liimtuotai** čia turima galvoje siaurai (very limited) arba dalinai, bet ne **"defined"**.

Vytauto Mačernio V vizija

2-ra dalis.

Bet kartą baigės vasara. Laukai aptilo. Paskutiniai ežerų ir pelkių paukščiai
Pasuko į pietų šalis šiltas.
Ir ašen palikau namus, sodybą ir pilkąsias augštumas
Ir atėjau miestan. O su manim atėjęs vakaras ilgais šešėliais klojo parkus ir gatves.

Praeinant dideli lašai nuo mūro sienų purvinų ant veido tiško
Žmonėms, kurie skubėjo pro mane keistų vilčių ir nerimo pilni.
Iš požemių iškilę darbininkai buvo niūrūs ir pablyškę:
Jie nešės nuobodį veiduos ir slaptą neapykantą širdy.

Per daugel metų jie įprato saulėn nepažvelgt, nepažiūrėti,
Sukniubę po dienos našta.
Jų taip iš lėto
Geso ateities gyvenimo šviesa.

Per daugel metų įpratau ir aš iš jų nebesiskirt, savęs nebepažinti,
Lyg dulkė gatvių sūkury, aš pritapau prie nešančios srovės.
Ir kai naktim pakeldavo iš miego sunkios ir nelygios mintys,
Aš neberasdavau naujos vilties.

Už tai pamėgau ašen rudenį ir jo liūdnas spalvas ir vėją,
Kurs apipurkščia šaltu lietumi gailias, bevystančias gėles,
Pamėgau tolimus klaidžius kelius, kuriais negalima begrįžt išėjus,
Pamėgau griaut savy beaugančias galias.

Ir taip išblėso paskutinės džiaugsmo ugnys, o sieloj gimė pabaigos troškimas.
Skausmingoj rezignacijoj pasilgęs nebūties,
Aš pažiūrėjau į žvaigždes... Kiek daug iš jų, per amžius degt ir šviest užgimę,
Rudens nakty prabėga erdvę ir užgesta be prasmės.

Reikalinga 10,000 psichologų!

Ieškok atsakymų

„Žmonės galima suskirstyti į psichotikus, neurotikus ir psichologus" — kieno tai kietas pasakimas. Jei toliau ieškosi šios minties praplėtimo, čia nerasi. Arba jei čia tikiesi psichologijos mokslo santraukos, vėl apsivilsi, nes šių eilučių užduotis yra ne atsakymus rikiuoti, bet klausimus kelti. Klausimus, kurie rišasi su tavo studijų šakos pasirinkimu, su tavo kvalifikacijomis, su profesinėmis perspektyvomis. Tikimasi, kad tik sąmoningas ir visapusiškas atsakymų ieškojimas į kilusius klausimus ilgainiui prives prie sprendimo, kuris atitiks tavo interesams, tavo gabumams ir išoriniams reikalavimams. Vieną toks apsvarstymas prives prie meno studijų, kitas gal pasuks į teisės mokslus, trečias pasirinks politiką ar techniką. Tai puiku, jei tas sprendimas išplaukia iš vidaus, o nėra iš šalies primestas. Čia taip pat gera vieta paminėti, kad sprendimas studijuoti yra sveikintinas reiškinys, tačiau toks žygis nėra būtinas. Ne vieną sutikau, kuris studijavo tai, ką tėvai laiko „praktiška", nors jo paties interesai buvo visai kitur. Dar daugiau: yra ir tokių, kurie studijuoja, kad patenkinus tėvų prestižo reikalavimus. Toliau nesismulkinant noriu mesti bendrinę mintį dėl studijų šakos (jei nuspręstum studijuoti) pasirinkimo: klausk patarimų, sugestijų, pavartyk atitinkamą literatūrą, nueik ir pas kolegijos profesinį patarėją, bet galutinį sprendimą daryk pats.

Tikimasi, kad dauguma abiturientų, kuriems taikomos šios eilutės, nepasuks į psichologijos mokslą kaip profesinio darbo sritį. Tiesa, psichologų trūksta, tačiau dar netrūksta tiek, kad be tavęs neapseitų.

Įdomu, kaip reagavai į šį pasakymą. Pagalvok! Jautiesi užgautas, įžeistas, diskvalifikuotas, gal manai kad ne tau taikoma, ar kaip? Ir čia prisimena vienas nuvalkiotas juokas. Keltuvu važiavo du draugai, vienas iš jų psichologas. Septintame aukšte įlipo dar vienas keleivis, kuris, pasikėlęs keletą aukštų, prieš išlipdamas tam psichologui neblogą antausį uždėjo. Psichologas, tačiau, stovėjo kaip stovėjęs, taip, kad jo draugas neiškentęs užklausė: "Ir tu nieko jam nedarysi?" — "Kodėl aš turėčiau? Tai jo, o ne mano, problema," ramiai atsakė psichologas.

Jei, pasirinkęs psichologiją, galvotum gilintis klinikinėje srityje, būtų pravartu jau dabar arčiau save pažinti, nes vėliau bus ypač svarbu suprasti savo elgsenos priežastis. Kas gi yra ta klinikinė psichologiją? Bet geriau pradėkim nuo "pradžios" ir kiek sistematingiau.

Plati dirva psichologijos moksle

Pagrindinės psichologijos studijos apima elgsenos ir asmeninio santykiavimo sritis. Minimaliniam profesiniam pasiruošimui reikalinga bent magistro laipsnio, tačiau su laiku vystosi stipri tendencija reikalauti doktorato. Su magistru galimos pasireiškimo ir kilimo galimybės yra ypač ribotos. Tas taip pat ryškiai atsispindi ir atlyginimuose. Laiko atžvilgiu tai reiškia, kad minimaliniam pasiruošimui (magistrui) reikia pramatyti bent penkerių metų studijas. Kas tai apskaičiavo, kad po magistro laipsnio vidutiniškai trunka apie pinki su puse metų iki doktorato. Nereiškia, kad jo negalima būtų greičiau gauti, tačiau patirta, kad daugumas doktorantų kartu jau ir dirba savo pasirinktoje srityje.

Kaip mokslas, psichologija apima visą žmogaus elgseną: normalią ir nenormalią, betkokioje aplinkoje, nuo lopšio iki karsto lentos. Psichologas gali dirbti kaip grynai mokslininkas, atsidavęs eksperimentavimui ir tyrinėjimams, savo atradimais ilgainiui prisidėdamas prie mokslinių žinių lobyno. Jei psichologas nori įgytas žinias pritaikyti gyvenime, neretai jam dar reikalinga papildomų studijų. Nors populiari opinija ir suplaka psichologo darbą su protiniais ligoniais, tačiau tai yra tik viena iš darbo šakų. Kur tik esti žmonių, ten rasime ir problemų, kurias psichologas gali ar tai paryškinti, ar ir išspręsti. Jos gali būti surištos su mokykla, su darbu įmonėje, su tarpusaviu santykiavimu, su auklėjimu, ar su savęs supratimu. Ir taip psichologas gali savo žinias pritaikyti pramonėje, švietimo institucijose, darbo atrankoje; taipgi jam nesvetimos problemos, kylančios iš tėvų-vaikų, vaikų-mokytojų ar tarpgrupinių santykių. Be to, nemaža psichologų yra susispietę prie universitetų

ir šiaip mokslinių studijų centrų, kur jie moko ir/ar atlieka mokslinius tyrinėjimus.

Psichologijos mokslas savo dėmesį yra nukreipęs netik į elgsenos matavimą ir supratimą, bet taip pat į jos pramatymą bei apvaldymą. Psichologas bando nustatyti, kaip mes mokomės, galvojame, bręstame, veikiame, elgiamės su kitais. Šios informacijos rinkime psichologas nesiremia įspūdžiais ar nuomonėmis, bet kietai bazuojasi moksliniu metodu. Psichologai paskutinieji tvirtintų, kad jie žiną atsakymus į visas žmonių elgsenos problemas, tačiau jie tuo pačiu yra įsitikinę, kad moksliniame metode jie turi parankų ir patikimą įrankį.

Psichologas, kaip "grynas" mokslininkas, dirba laboratorijoje, kur įmanoma tiksliai kontroliuoti aplinkybes ir matuoti rezultatus. Nors už laboratorijos sienų toks preciziškumas ir retai beįmanomas, tačiau psichologai savo studijose vistiek bazuojasi tais pačiais principais. Ir čia jie bando apvaldyti įtakuojančius faktorius bei atlikti kuo tikslesnį matavimą. Savo priėjimo logika jie nesiskiria nuo kitų sričių mokslininkų. Ir taip eksperimentinis psichologas savo laboratorijoje bando patirti, ar lengviau išmokstama eilė žodžių pavieniui ar kartu, kaip vienetas. Tuo tarpu pedagoginis psichologas rengia studiją, kad nustačiusi kuris mokinimo metodas (mokinant skaityti) yra sėkmingesnis. Kaip matome, situacijos skirtingos, bet abiejuose atvejuose bazuojamasi ta pačia logika — moksliniu metodu.

O klinikinis psichologas, kokioje nors ligoninėje ar klinikoje, gal bando sužinoti kokią įtaką skirtingos gydymo priemonės turi tolimesniam paciento gerbūviui. Arba vėl: iš kokios jaunuolio asmenybės sąrangos galima ilgainiui tikėtis kriminalinio nusikaltelio?

Viršininkų su skirtingais charakteriais įtaka darbininkų moralei (nusiteikimas), be abejo, būtų pramoninio psichologo interesų sferoje. Socialinis psichologas irgi nesnaudžia. Jam įdomu nustatyti santykį tarp neapykantos tautinėms mažumoms ir tų mažumų pažinimo laipsnio. Kitas kolega gal pasišaus pamatuoti savo spėjimą, kad vaikai pasirenka savo draugus ne pagal savo amžių, bet pagal savo inteligencijos laipsnį. Tokių ir panašių studijų radiniai ilgainiui bus pritaikyti ir kitų profesijų, kaip pedagogų, sociologų, pramonininkų, gydytojų, advokatų, propagandistų, diktatorių, sukčių. (Išvardinimo eilė yra atsitiktinė, neturinti jokios vertybinės implikacijos.)

Specializacija

Daugumai žmonių psichologas ir psichiatras reiškia tą patį. Čia gera proga nubrėžti atskiriančią liniją. Psichiatras pirmiausia yra medicinos

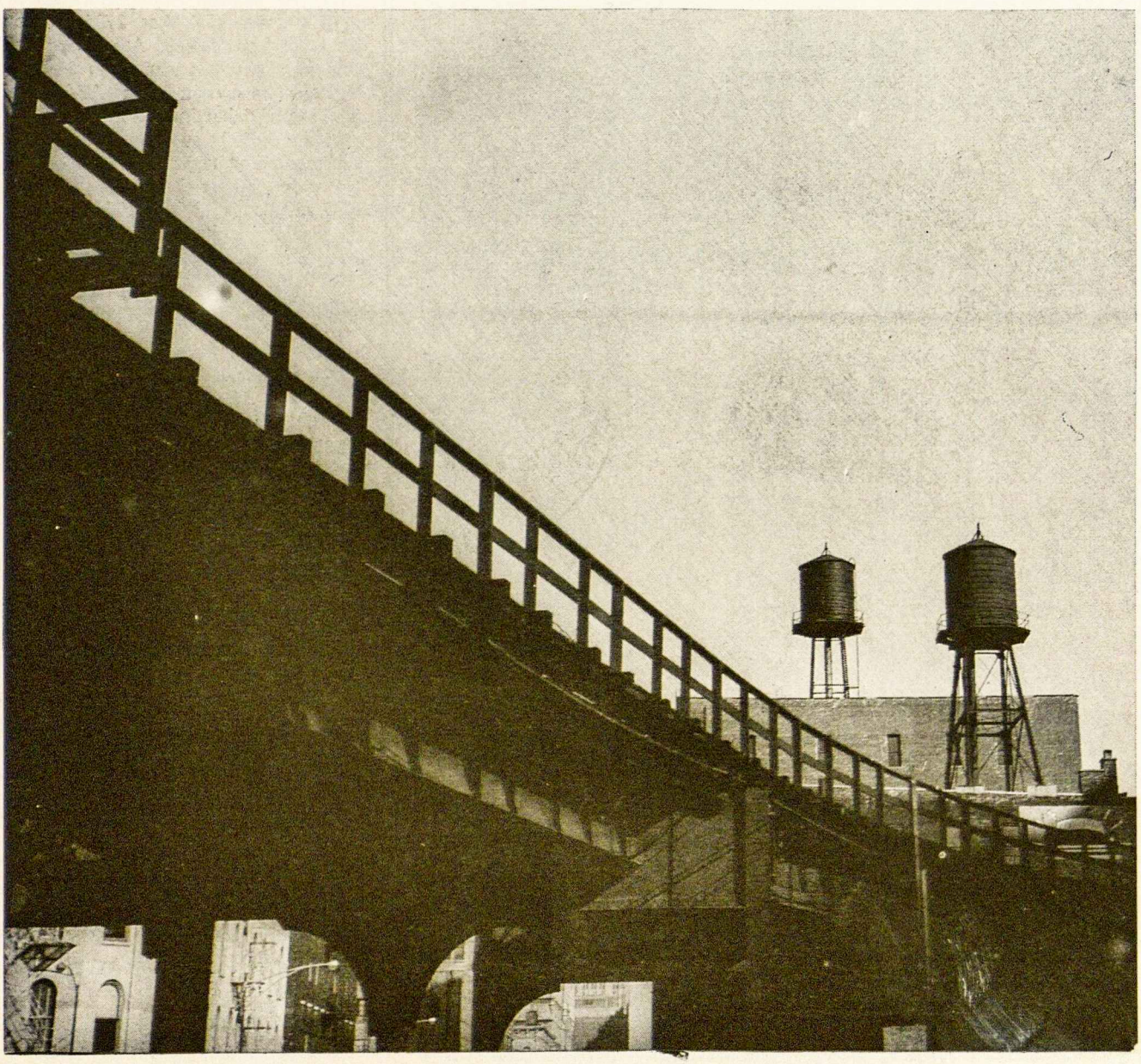

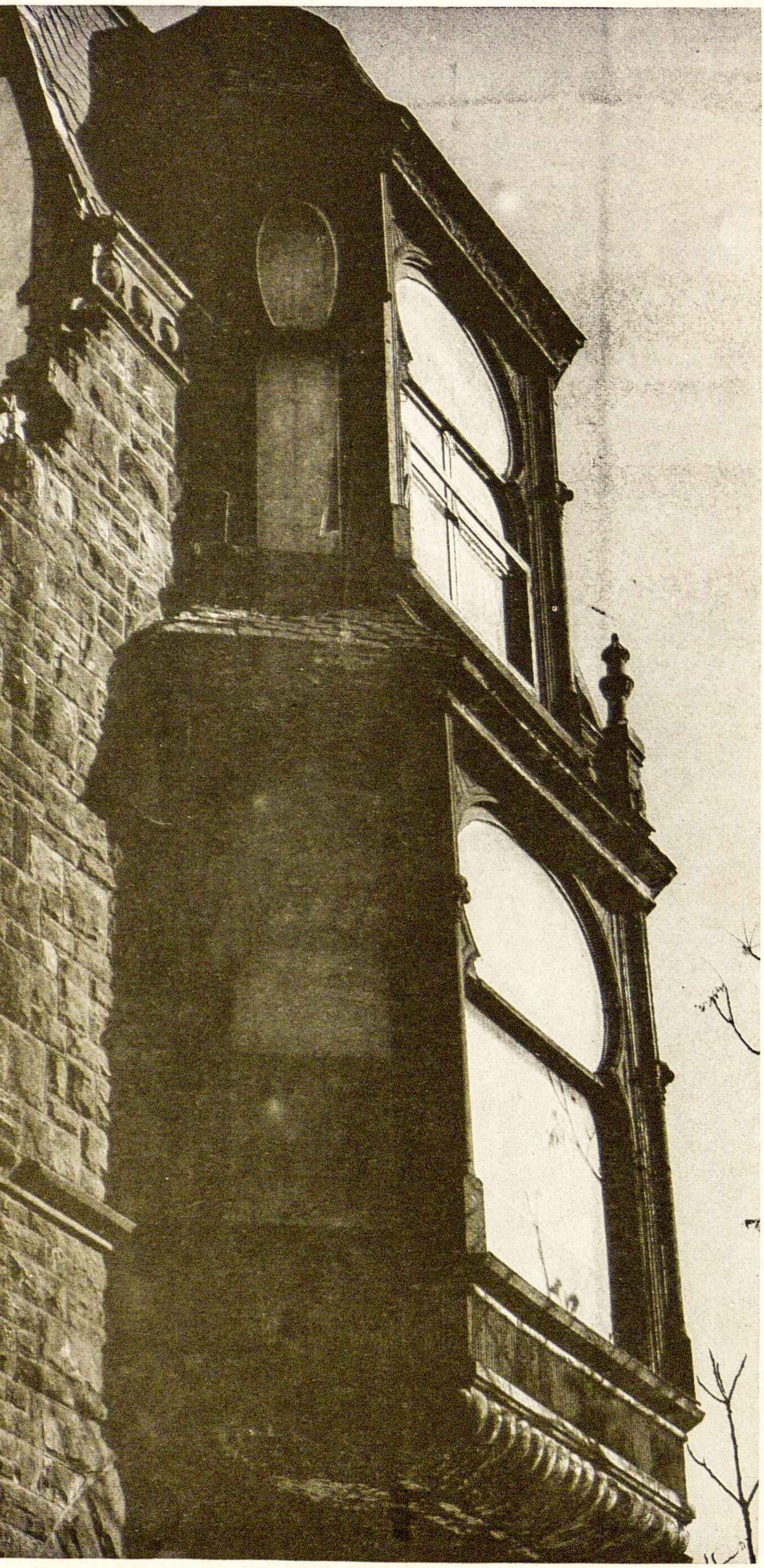

daktaras; jo profesinė orientacija dažniausiai yra organinė-fiziologinė, kai tuo tarpu klinikinis psichologas yra daugiau funkciniai nusiteikęs. Iliustracijai — kas psichiatrui gali atrodyti kaip regėjimo organų defektas, psichologas tą patį gali interpretuoti kaip mokimosi sunkumą, nors ir neužmiršdamas, kad organinis trūkumas irgi nėra be įtakos. Neretas reiškinys, kad psichologas ir psichiatras artimai santykiauja savo profesiniame darbe. Psichiatras pripažįsta, kad psichologas turi gerai išvystytų diagnostinių įrankių ir metodų, kurie palengvina problemos analizėje. Tuo pačiu psichologas įvertina ir priima psichiatro sprendimus grynai medicinos srityje. Neretai ir vienas, ir kitas užsima psichoterapija.

Dar vos prieš penkiasdešimts metų psichologijos mokslas buvo "uždarytas" universitetų katedrose ir laboratorijose. Tik su antruoju pasauliniu karu psichologija išėjo į gyvenimą. Sekantys skaičiai tai patvirtina:

1940 metais J.A.V-se 2700 asmenų priklausė profesinei Amerikos Psichologų Sąjungai (American Psychological Association arba APA), kai tuo tarpu dabartinis narių skaičius prašoka 20,000, su vidutiniškai 10% prieauglio kasmet.

Vienos anketos daviniais, surinktais 1957 metais, iš 13,665 psichologų, kurie atsakė į anketą, gaunasi sekantis profesinio pasiskirstymo vaizdas:

klinikinė psichologija	37.1%
patariamoji	12.9%
eksperimentinė, palyginamoji, fiziologinė	10.8%
pramoninė	10.1%
švietimo	9.2%
psichometrika (matavimai)	5.2%
socialinė	4.8%
išsivystymo	2.7%
asmenybės	2.6%
bendrinė ir kt.	2.6%
inžinerinė	2.0%
Viso	100.0%

Ir taip matome, kad 50% atsakiusiųjų pasirinko darbą susirišusį su asmeninėmis problemomis: jų gydymu ar palengvinimu. Įdomu pastebėti, kad 77% iš apklausinėtų psichologų yra vyrai, tačiau visose išvardintose specializacijos šakose randama ir moterų.

Bendrai kalbant, nors ir yra tolimesnis susismulkinimas, psichologai yra pasiskirstę keturiose darbo srityse:

a) Psichologiniai patarnavimai mokyklose;

b) pagalba asmenims su emocinėmis problemomis;

c) darbas grupėse;

d) laboratorinė eksperimentacija;

SPAUDOS PUSLAPIUOSE

Mums tikrai įdomus straipsnis yra Liepos **Signes du Temps** numery. Nagrinėdamas katalikų padėtį Rusijoj, šis žurnalas kalba daugiausia apie Lietuvą, nes ten yra dauguma Sovietų Sąjungos katalikų. Istorinėj apžvalgoj yra daug įdomių faktų, kurie rodo, kad autorius gerai informuotas. Iki 1958 metų autorius matė viltį žadinančių reiškinių: 1955 m. buvo naujai išventinti vyskupai Petras Maželes ir Julijonas Steponavičius. 1956 m. grįžo iš Sibiro Telšių pagalb. vyskupas Ramanauskas ir Kaišiadorių vyskupas Matulionis, kuris tačiau dėl sveikatos stovio negalėjo perimti pareigų. Katalikai tartum atgyvėjo; kunigai buvo tikinčiųjų užtenkamai aprūpinami. 1957 m. vysk. Maželis dėjo pirmą akmenį bažnyčiai Klaipėdoj. Nuo 1958 m. padėtis pradėjo keistis. Raudonoj spaudoj pasirodė straipsniai, kurie skundėsi, kad ateistinė propaganda yra per silpna. Po to propaganda buvo stiprinama visokiais būdais. 1958 m. lapkr. mėn. Vilniuje įvyko ateizmo seminaras. Kaimuose buvo įsteigti ateizmo namai, mokyklose grupės, sieniniai laikraščiai. Laikraščiai, radijai ir parodos veikė į gyventojus. Sniečkus pareiškė mokytojams suvažiavime: "Kiekviena jūsų pamoka ir visas jūsų darbas turi būti sujungtas su religiniu prietarų naikinimu ir turi sustiprinti gamtos ir visuomenės apraiškų materialistinė interpretacija mokinių protuose. Mes turime suprasti ateistinio auklėjimo kovingumą, sustiprinti pastangas visuose frontuose, patobulinti anti-religišką auklėjimą ne tik mokyklose, bet taip pat ir tarp tėvų. Dažniausia per šeimos tarpininkavimą įsigyvena religiniai prietarai".

Tuoj po to prasidėjo propagandos banga. Parodos, kurios moksliškai išaiškina pasaulio ir žmogaus atsiradimą, pradėjo lankyti miestus. Vatikanas buvo puolamas dėl savo reakcijonieriškumo. Ypatingai lietuviams katalikybė buvo rodoma kaip imperialistų kryžiuočių importas. Atsirado ir išdavikų, kaip eks-kunigas Ragauskas, kuris parašė knygą **Ite missa est.** Vienas būdas šmeižti, yra "dokumentiniai" leidiniai, kurie parodo, kaip katalikų kunigai bendradarbiavo su naciais. Po propagandos prasidėjo veiksmai 1960 m. uždarė Aglonos, Latvijoj, vienuolyną. Katekizmo mokymas buvo uždraustas. 1958 m. mirė vysk. Paltarokas. Vysk. Steponavičius buvo ištremtas į Žagarę, už tai, kad liepė mokyti katekizmą. Lietuvoj liko tik vienas vyskupas.

Autorius išryškinęs tą staigų pasikeitimą klausią, kodėl tai buvo padaryta? Jis tik gali teorizuoti. Gal komunistai nori panaudoti katalikus kaip įkaitus savo politikoj su vakarais? Gal jie neturi vilties susitarti su Vatikanu ir todėl nuėmė kaukę? Gal jie sutapatina katalikybę su nacionalizmu ir nori abu sunaikinti?

Tačiau katalikai nepasiduoda, jie dinamiški. Štai laikraštis **Komunistas,** partijos organas, pastebi, kad bažnyčia stiprina savo veiklą. 1960 m. **Mokslas ir Religija** dejuoja, kad kunigai išnaudoja privilegiją paruošti vaikus Komunijos apeigoms katekizmui mokinti. O **Ogonek** tikrai nupiešia baubą. Jis pradeda su klausimu, ką mėgsta jaunimas, ir vis randa kokį lietuvį kunigą, kuris tokiais būdais privilioja jaunimą. Štai kun. Kaspauskas Batakiuos praveda futbolo rungtynes; kun. Pukėnas Lentvariuos ruošia šokius ir turi puikų patefoną ir plokštelių rinkinį; kun. Masis Biržuose renka aplink save literatūros mėgėjus, turi 3 radijus, magnetofoną ir fotografijos aparatų, žaidimų ir žurnalų. Jo ratelis lankomas net gimnazijos mokinių. Tačiau dar baisesnis dalykas dedasi Kaune:

„Sunku tikėti, bet Kaune yra šalia 5 aukštojo mokslo institucijų, teatrų, muzėjų ir klubų 2 slapti moterų vienuolynai. Mes aplankeme viena iš jų. Tai namas dviejų aukštų, padalintas nelabai švariomis užtvaromis į mažas celes. Kiekvienoj celej kabo kryžius. Foto aparatas pagavo keistą natiurmortą — radiją, pasaulio žemelapis ir kryžius. Ši cele priklauso mokytojai Tutlytei. Tarp tų 20 "Kristaus sužadėtinių" yra dvi Medicinos instituto studentės, miesto ligoninės gail. seselė ir dvi studentės".

Berenkant vertingą informaciją apie asmenis, psichologai išvystė ir ištobulino eilę matavimo priemonių ir metodų. Kas nėra girdėjęs apie matus inteligencijos rodikliui (I.Q.) nustatyti arba įvairias „rašalo dėmes", kuriose skirtingi asmenys mato skirtingus dalykus. Ir tai tik du iš turimų šimtų matų ir visokių egzaminų. Turima matų profesiniam palinkimui patirti, gabumams ir interesams nustatyti; taip pat yra priemonių emociniam subrendimui, darbo tinkamumui, mokslo pažangumui matuoti ir t. t. Toli gražu nuo šimtaprocentinio tikslumo. Ir taip psichologai nesnaudžia, bet dirba, kruta, tobulina, studijuoja. Kad jų darbo rezultatai neliktų laboratorijose, jie aktyviai bendradarbiauja profesinėje spaudoje, o jos tikrai gausu. Vien tik Amerikos Psichologų Sąjunga leidžia kelioliką profesinių žurnalų, o kur dar universitetų leidiniai, suvažiavimų darbai, knygos, užsienio spauda ir kt. Ir taip psichologas nejučiomis yra „priverčiamas" specializuotis, nes kitaip jis liks žinąs daug po truputį. Tai gerai, bet to neužtenka.

Pasiruošimas

Amerikos Psichologų Sąjunga — tas nematomas profesinis viešpats — yra įsitikinusi, kad visi psichologai turi turėti gerus psichologijos mokslo pagrindus prieš pradedant bet kokią tolimesnę specializaciją. Tik tada jie bus kvalifikuoti savo įgytas žinias pritaikyti įvairiose situacijose. Į tą pagrindinį pasiruošimą įeitų bendrinė, eksperimentinė, fiziologinė, išsivystymo ir socialinė psichologija; be to, mokymosi ir asmenybės teorijos, elgsenos sutrikimai, psichiterapijos teorija. Negalima pamiršti ir matavimo su statistika, kas nevieną merginą atbaidė nuo suplanuotų "lengvų studijų." Reikia pastebėti, kad eilė universitetų magistro laipsnio net neduoda, tuo skatindami doktorato siekimo. Šalia minėto bendrinio pasiruošimo dažniausiai reikalinga tolimesnė specializacija, kurios metu įgyiama ir pradinė praktika.

J.A.V.-bių Viešosios Sveikatos Tarnyba (U.S. Public Health Service) pramato, kad per sekantį dešimtmetį reikės bent 10.000 naujų klinikinių psichologų su daktaro laipsniais. Tai tik viena specializacijos šaka. Kitose srityse trūkumas nemažesnis.

PAMĄSTYK! PAIEŠKOK! PASITARK! NUSPRĘSK! SĖKMĖS!

Romualdas Kriaučiūnas,
Manteno, Illinois

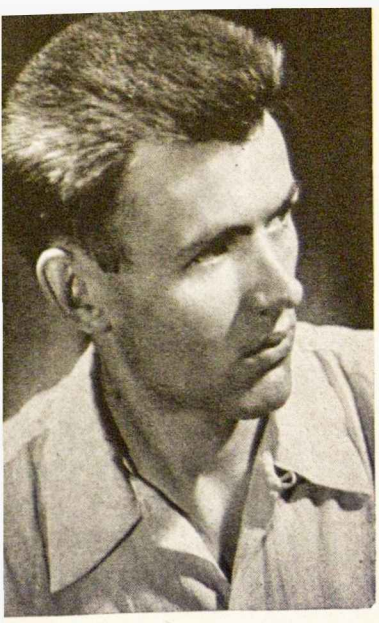

JONAS ŠOLIŪNAS

Laiškas iš miesto

MIESTAS IŠ VIRŠAUS

Matau ligonines,
bažnyčių bokštus,
dūmtraukius, ištįsusius dangun, lyg
pasigailėjimo šaukiančias rankas.

Matau plačias alėjas, lyg ištvinusias upes,
Kažkur tai toliuose pranykstant.
Tik nematau ašen žmogaus...

Jį paslėpė didžių ligoninių palatos
Ir pompastiniai maldos namai.

Jo veidas man nebus niekad pažįstamas.
Nesusitiks niekad jau mudviejų keliai...

Jaučiu aš daiktus:
judančius ir nebegyvus;
Tik nebegaliu pajust gyvos žmogaus širdies...

Ir kai stebiu aš miestą naktyje paskendus:
Jis primena kapus.

Jo tylūs fabrikai tai džiunglių žvėrys,
miegą pasotinti dienos auka.
Jo šviesų bejausmis riksmas,
sudraskęs širdį pabėgo tolumon.

Tada jaučiuos aš miesto kalinys —
Ir laukiu ryto ir vilties
pabėgt tolyn kur man akies
nebevaržytų augšti bokštai, nei gomoriški namai...

MIESTO MEDIS

Esu našlaitis tvankioje miesto gatvėj.
Man širdį slegia sunkus grindinys
Ir saulę temdo juodi dirbtuvių kaminai.

Esu aš paliktas dienų dienas
Prieš audrą rudenio nakty,
Tvirtai atremt turiu lietaus liūgas tik vienui
vienas.

Esu aš liudininkas ištvirkusios nakties
Ir varganų valkatos žingsnių.

Aš negaliu išprausti savo veido ryto rasoje
Ir nebegirdi mano ausys paukščių dainos apie
tolimus kraštus...

Aš nematau nei nuostabaus saulėleidžio,
poetų apdainuoto,
Nei Aušrinės dingstančių kasų.

Man kojos jau nuvargo per dienas čia vis
bestovint
Ir liekną kūną sukapojo valkatų keiksmai —
girtų moterų juokai.
Manas akis užtemdė milžinai namai,
Išblėso mano rūbas nuo reklaminių šviesų...

Todėl, kai saulė kažkur toliuos teka,
Aš žemai net šešėlio gailiu duot.
Kai lietūs lyja — vandenis jo sugeriu,
lyg skausmą ir laukiu aš savos mirties...
O troškau kažkada, kad mane į lygumas
grąžintų.
Ten oščiau aš gražiausias odes
saulei,
nakčiai,
miestui,
žemei, tau ir sau...
Aš nuo lietaus priglausčiau mažą piemenuką
(ir galbūt papūstų jis švilpynę man
dėkodamas už prieglobstį audroj).
Priglausčiau pakeleivį ir net plėšiką...

O troškau kažkada, kad man girdėt nebereikėtų
girtuoklių triukšmo aušrai auštant,
kad vėl galėčiau ošt Hosanna — tiktai
paukščiams.

O troškau kažkada, kad man vėl leistų
melstis
saulei. Vakarui ateinant —
jos ilgėjančias kasas apsikabinęs tarčiau:
"Labanakt, meile"...
O troškau kažkada, kad dar nors paskutinį kartą
Galėčiau vėl laisvai suošt ir žemei
tarti: "Vėl laisvas aš esu" —
Ir mirti būtų nebaisu...

MIRUSI TRAUKINIO STOTIS

Nepagailėjo nieks;
Užkalti langai —
Taip rodosi lengvai
Išleidom traukinį iš šios stoties...

Išėjo jis mums nebeliko jau vilties
Jį pasivyt,
Sugaut,
Jo ratų dundesiu nustaugt
Per visą plačią žemę...

O menu kaip kitados žvilgėdavo jo ratų
nušveistieji bėgiai,
Kaip bėgdavo arimais vis tolyn sukibę
dvynės vėžės.
Ir juodos dūmų kasos nutįsdavo šviesiais
rugių laukais,
Kurie sapnuodavo sekmadienio idilijoj
paskendę,
Lyg maži vaikai...
Ir duslus dundėjimas laukais
Sutraukydavo liūdnas mūs šiengrėbių
dainas...

O menu kaip ilgesingai motinų veidai
Lydėdavo vaikus,
Kai juos išnešdavo į tolimus kraštus.
Kai jos vis grįždavo prie žvilgančių kasų
Ir laukdavo vėl traukinio pareinant...

Menu: žydrioj pavasario jie šventėj
Pralėkdavo linksmai, lyg gervių virtinės
laukais,
O jų aitrus švilpimas sukeldavo many
Ne skausmą, bet norą juoktis
Su pirmais pavasario žiedais...

Menu kaip jie praeidavo balta,
Lyg nuometu šviesia,
Sniego kepure pasipuošę...

DABAR išėjo paskutiniai traukiniai,
Negailestingi žmonės sukapojo bėgius,
Lyg šaltos bangos kitados
Jūratės žydinčias kasas...
Negailestingi laiko ratai
Uždarė traukinio stoties duris ir langines.

Ir nebegaliu iš čia pabėgti.
Tapau aš užmirštas visų
Vienišoj traukinio stoty...

KIEK MODERNŪS MODERNIEJI?

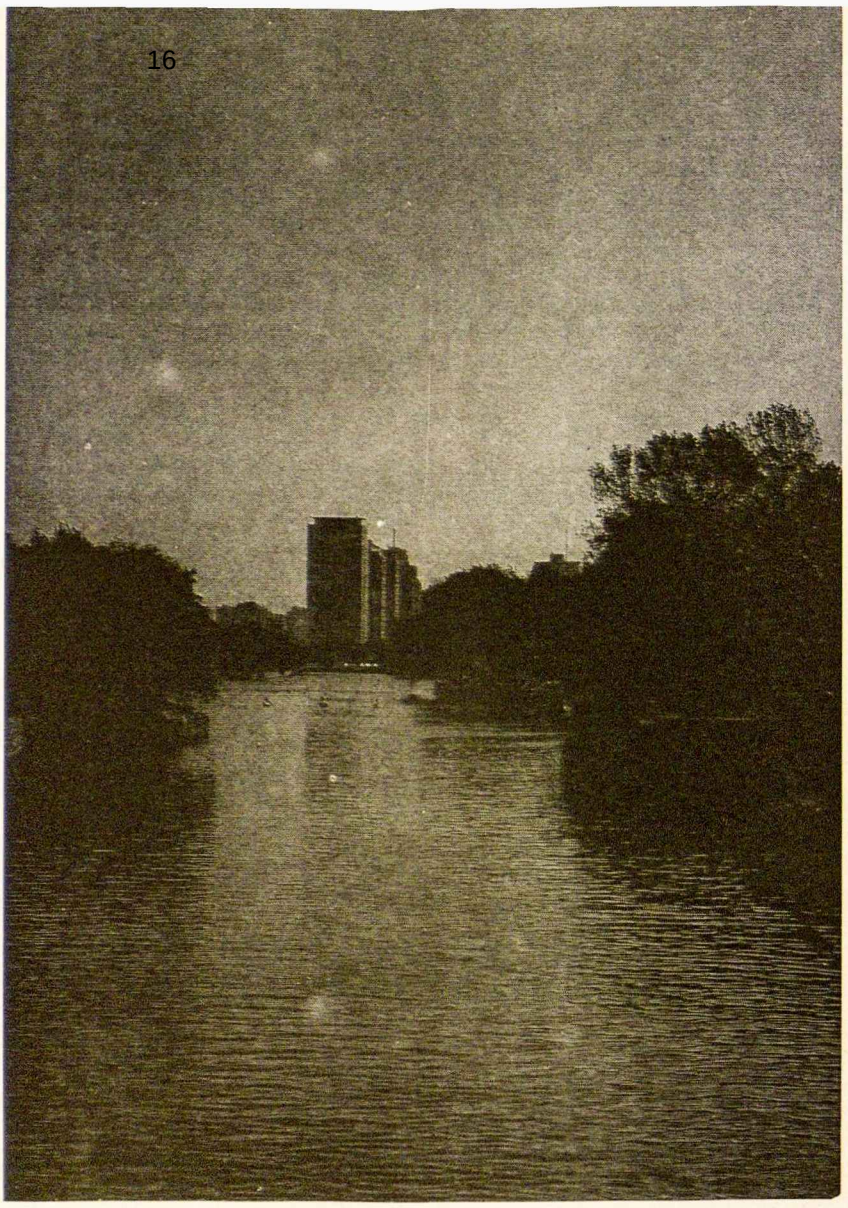

Mielasis Rimai!

Ar Jums neįgriso kartkartėmis klausytis tos pačios plokštelės? Man ji atrodo perdaug nudėvėta ir net įskilusi. „Moderniškas, moderniškas, moderniškas, moderniškas...“ Viskas moderniška! Ypač kai norima nesiskaityti su Kristumi. Jo mokslas nebetinkąs mūsų laikams, kadangi mes esame modernūs, o Kristaus laikai buvę nemodernūs. Baigta!

Ar nelaikas aštresne akim pažiūrėti, kiek modernūs yra tie modernieji laikai, ir kiek modernūs buvo Kristaus laikai? Sustatykim juos greta. Panagrinėkim. Nustebsim! Kristus lengvai derinasi tiek į vienus, tiek į kitus. Ir man atrodo, jog Kristaus doktrina daro jį nepaprastai aktualų mūsų laikams, t. y. modernų.

Jo laikai

Neteisinga sakyti, jog Kristus skelbęs savo mokslą labai paprastam, lengvai viską tikinčiam primityvios įgimtos doros pasauliui. Istorija parodo, jog Kristaus pasaulis buvo labai komplikuotas, nepaprastai rafinuotas, kaip ir mūsų.

Per ketvertą šimtmečių, iš saujelės lotyniškų kaimelių, Roma išsiskleidė į labai organizuotą policijos kontroliuojamą, stipriai centralizuotą ir sykiu papirkimų, kyšių ėdamą imperiją. Ciesoriaus statula stovėjo šventyklose. Ne todėl, kad kas būtų rimtai tikėjęs jį esant dievu, bet kad ji buvo valstybės simbolis, o ta buvo pasiekusi absoliutiškumo viršūnės.

Valstybė kišosi į visus visuomeninio ir net privataus gyvenimo reikalus. Ji kontroliavo ir sankcijonavo savo toleruojamas religijas. Ji pavydžia akimi prižiūrėjo prekybą. Ji palaikė pramogas. Ji mokė ir auklėjo savo jaunimą taip, kaip jai patiko. Ji kruopščiai surašinėjo savo gyventojus ir mokesčius rinko visa valdininkų armija. Ji sudarinėjo gimimų ir vedybų metrikus. Ji skaičiavo ir avis bandoje, ir kūdikius vaikų lopšeliuose. Net menkas žmogus, tolimos provincijos užkampyje, negalėjo nuo valstybės pasislėpti. Valstybės dominavimą Roma buvo iškėlusi į tikslų mokslą. Valstybė buvo garbinama ne tik teorijoje, bet ir praktikoje.

Kaip galima vadinti primityviu šitaip iki smulkių detalių organizuotą pasaulį, kaip tai daro kaikurie dilettantai rašytojai, norėdami suniekinti Kristų? Ne. Romos imperija Kristaus laikais buvo viena iš pasaulio istorijoje stipriausiai, iki detalių išvystytų civilizacijų. Ji buvo šimtmečių kultūrinės raidos viršūnė. Ką moderniškesnio toje srityje turi mūsų dienų valstybės, ko Roma neturėjo? (Žinoma, išskyrus karo pabūklus, susisiekimo priemones ir elektroninius smegenis).

Rafinuotumas

Žydų tauta, Rimai, buvo tos imperijos dalis. Ir, atrodo, labiausiai civilizuota jos provincija. Prie painios Romos civilizacijos ir organizacijos, Izraelis pridėjo seną, pilnai išvystytą, ir savotišką kultūrą bei valdžios formą. Šitoje raizgioje civilizacijoje išsprogo ir augo morališkos bei politiškos problemos. Mūsų laikų problemos yra gan tikslios ano meto kopijos.

Visų pirma, Kristaus laikai nebuvo pimityvios doros laikai. Rūsčios ir aštrios Romos respublikos dorybės buvo jau dingę. Vedybos ir skyrybos buvo tiek dažnos, ir taip labai išplitę visoje imperijoje, kad moters dažnai net savo amžių skaičiuodavę, ne pagal išgyventus metus, o pagal skyry-

bas. Žyduose skyrybos buvo taip lengvai gaunamos, kad net Amerikos Reno galėtų pavydėti.

Laisvajai meilei pateisinti, Kristaus laikais nereikėjo jokios filosofijos. Ji buvo dienos mada. Vergija darė ją lengvai prieinamą visiems, kas galėjo nusipirkti mergaitę atviroje prekyvietėje. Sugulovės turėjo visuomenėje sau pripažintą vietą, kaip ir graikų heteros. Vyrams nereikėjo išlaikyti slaptų apartamentų, ar antrų namų su meiluže. Jie turėjo: žmoną, sugulovės ir verges.

Jei mūsų modernieji parašė modernias aistros filosofijas, tai ir čia Kristaus laikų modernieji yra juos pralenkę. Aistrą jie pakėlė į religiją. Venus, Apolonas, Gracijos ir Mūzos buvo aptarnaujamos prostitučių kunigių, kurios savo dievus šlovino ištvirkavimo ceremonijomis. Jos skelbė visuomenei sudievintą aistrą ir meilę, kaip religinę gyvenimo taisyklę. Tai kuo, Rimai, mūsų laikai modernesni už Kristaus laikus šioje srityje?

O tikėjimas?

Tas nežino istorijos, kad tvirtina, jog Kristaus laikų žmonės buvę paprastučiai lengvatikiai. Istorijos liudijama tiesa yra ši: pačioje Romoje turtuolių ir mokytųjų tikėjimas buvo miręs. Vyravo spekticizmas. Kai Pilotas ironiškai klausė Jėzaus: „Kas yra tiesa", tai jis tik garsiai pasakė plačiai įsikerojusią pažiūrą, jog tiesos nėra.

Romos valdžia mielai įsileido viso pasaulio dievus, kadangi netikėjo nė į vieną. Religija buvo tik formali politinė ir pilietinė pareiga, be jokio pagrindo vidiniame įsitikinime. Eilinį žmogų labiausiai džiugino nešvankios komedijos, kurių metu buvo šlykščiai tyčiojamasi iš dievų ir deivių.

Jeruzalėje tikėjimas irgi buvo labai žemai nuslūgęs. Galingieji sadukėjai buvo visiški materialistai ir netikėjo į pomirtinį gyvenimą. Fariziejai leido tikėjimui išsigimti į sustingusį išviršinių apeigų formalizmą: skirtu metu nusimazgot rankas, rūbus pasisiūti pagal tam tikrus nurodymus ir išmatavimus, atiduot dešimtą pajamų dalį šventyklai ir laiku apsikarpyti barzdas. Maža bebuvo žiūrima antgamtės.

Prietarai

Romoje knibždėte knibždėjo burtininkai, regėtojai, ateities pranašautojai, kaip jų knibžda mūsų dienų didmiesčiuose. Jų patarimų teiravosi aukštieji Romos valdininkai ir senatoriai, kaip šiandien teiraujasi Washingtono kongresmanai su senatoriais. Liaudis taip pat lankė laimės pranašus, kaip lanko mūsų dienomis. Gal Roma neturėjo tokio valstybinio masto astrologo, kaip Evangelina Adams. Bet ji turėjo savo penktadienius ir tryliktadienius, tikėjo į pabertą druską, bijojo praeiti pro pastatytų kopėčių apačią. Lygiai, kaip šiandien.

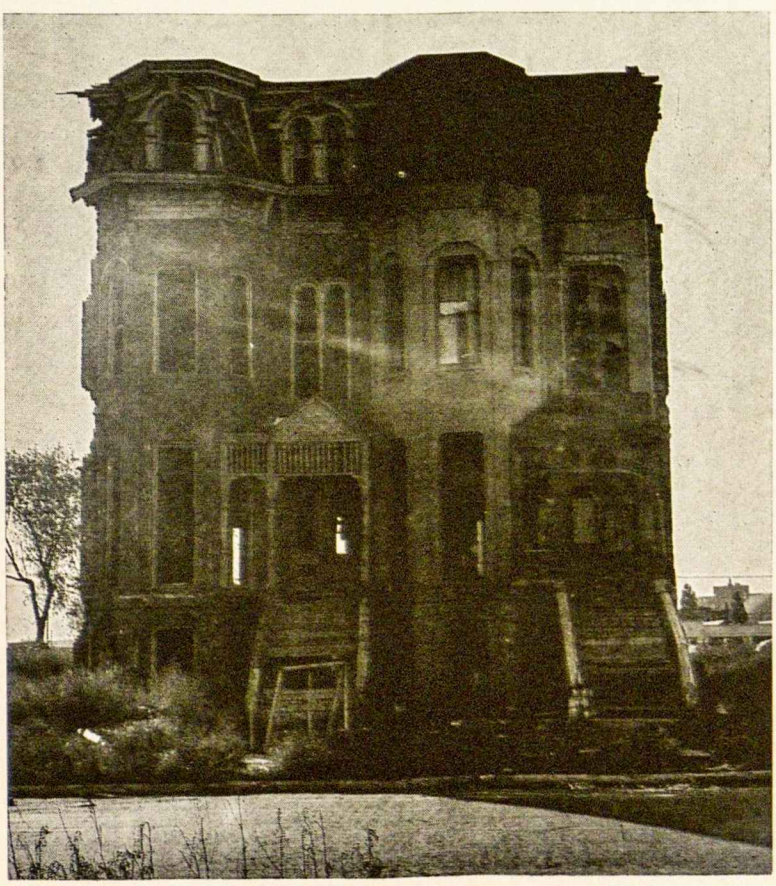

Mūsų modernieji mėgsta sakyti, jog religija gimdanti prietarus. Priešingai: juo silpesnis tikėjimas, juo gausiau prietarų. Taip buvo senovėje, taip yra dabar, „moderniškais" laikais. Prietarai nekyla iš religijos, o stengiasi ją išstumti iš gyvenimo.

Didysis biznis

Moderniškumo garbintojai bando įtikinti Tave, Rimai, jog mūsų laikų didysis biznis esąs toks niekad neregėtas dalykas, kad Kristus neturėjęs jokio supratimo apie jį. Todėl ir jo doktrina apie turtą esanti šūvis pro šalį.

Ir vėl istorija ką kita sako. Kristaus laikų biznis siekė visą tada žinomąjį pasaulį. Didžiuliai laivynai plukdė grūdus, rūdas, prekes. Prabangos reikmenys buvo siunčiami į toliausius imperijos pakraščius. Pirklių pelnai siekė milijonus, skaičiuojant mūsiške valiuta. Niekas tikrai nežino, kiek turtingas buvo Krezas. Bet jam pakako pinigo išpirkti trečiajai daliai Romos imperijos!

Šalia begalinių lobių augo ir bedarbių armijos. Jau tada veikė bedarbių šalpa. Turtuoliai davė minioms „panem et circenses", šiandien sakytumėm „hot dog and movis", „sandvičių ir kiną". Išputę turtuoliai tokiu būdu prilaikė padugnes ir alkanų minias nuo sukilimų.

Roma buvo prisirijusi iki žiaunų komplikuotos civiilzacijos ydų. Valdininkų papirkinėjimai, kyšiai, pardavinėjimai įtakos į valdžios viršūnes, nuolatinės, vis labiau iš svetimšalių sudaromos armijos, nes patys romėnai nebenorėjo kariauti. Supuvęs teatras, kurį prilygti norėdamas Broadway turėtų dar gerokai pasitempti. Turtuolių dykaduoniai sūneliai, mažėjantis gimimų skaičius, ir eilė kitų skandalų skandaliukų... Sakyk, Rimai, kuo moderniškesni mūsų modernieji už Kristaus laikų moderniškuosius turtuolius ir biznierius? Įvairios, ne vien Romoje, bet ir Palestinoje bei kitose to meto pasaulio dalyse, iškasenos atidengia didžiausios prabangos rūmus, cirkus, pirtis, šventyklas, kurios savo puošnumu ir ištaigingumu nieko neturi pavydėti mūsų laikams.

Ne, Kristaus laikai nebuvo nė iš tolo tokie primityvūs, kaip kas bando juos mums nupiešti. Ir mūsų nuo moderniškumo apsvaigusieji nė nemėklina, kaip netoli jie nužengę nuo to pasaulio, kuriam Kristus paskelbė savo revoliucinę doktriną.

Kitą kartą, Rimai, parašysiu daugiau apie ano meto valstybinį gyvenimą, žmonių galvoseną, pažiūras į įvairius mūsų dienų moderniškus klausimus. Šį kartą tebūnie gana.

Lik sveikas!

J. Kidykas, S.J.

Žvelgiant į šiuos civilizacijos paminklus, išdidžiai kylančius į nakties tamsą, nesunku paskęsti minčių srovėje. Prisimena A. J. Toynbee žodžiai apie Egipto civilizaciją, kuri „buvo be tėvų ir be palikuonių; jokia gyva visuomenė negali savintis jos, kaip savo pirmtako. Tad tuo didesnis yra triumfuojantis nemirtingumas, kurio ji ieškojo ir rado akmenyje. Yra galima, kad piramidės, kurios nešė per penkis tūkstančius metų užšąlusį liudijimą apie savo kūrėjų egzistenciją; išliks dar šimtus tūkstančių metų. Nėra neįmanoma, kad jos išliks ilgiau, nei pats žmogus, ir kad pasaulyje jos tęs toliau savo liudijimą. „Pirma, negu buvo Abraomas, aš esu".

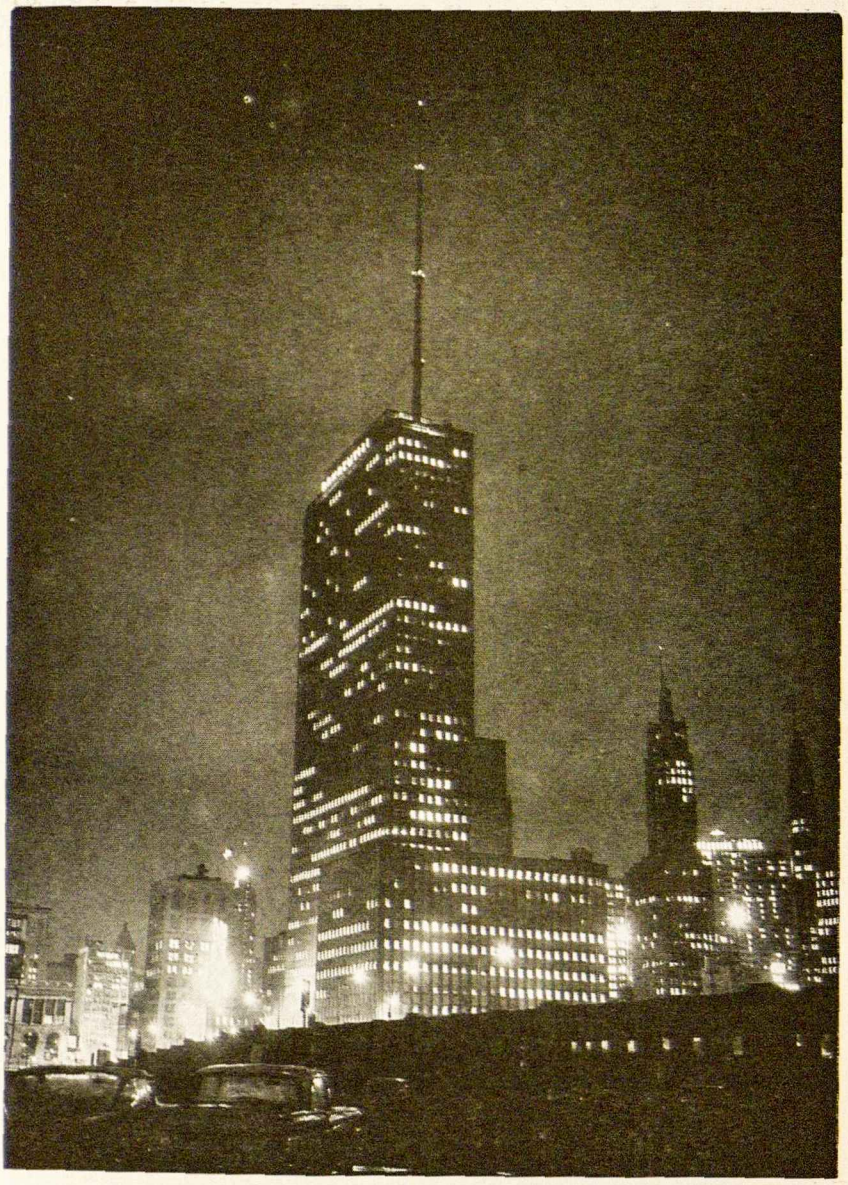

Aš, dar tik įpusėjęs dvidešimt trečiuosius,
Jaučiuos pavargęs ir pasenęs Vakarų žmogus
Iš visko aš seniai ironiškai juokiuosi,
Į nieką netikiu, esu atbukęs, nejautrus.

Vytautas Mačernis

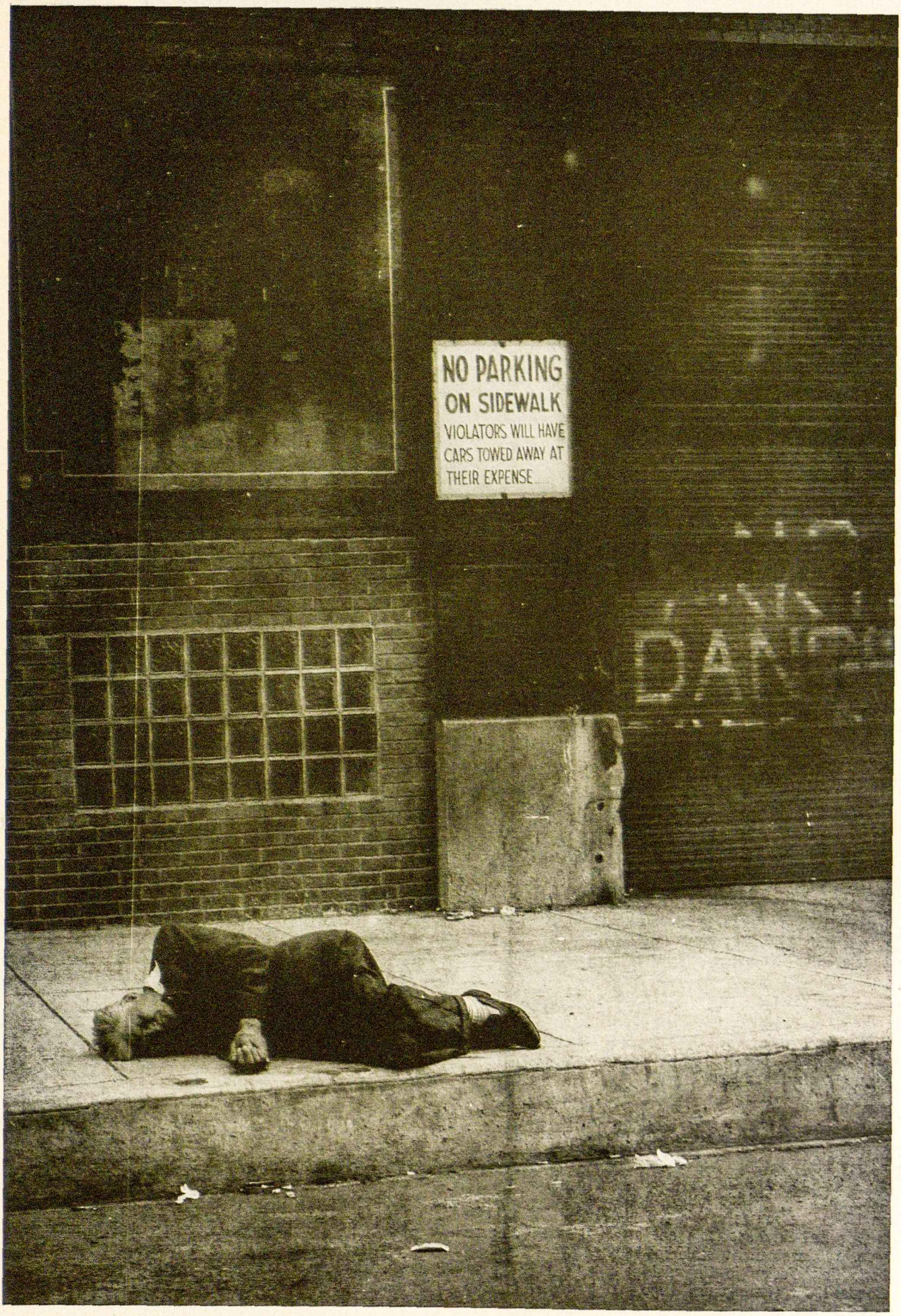

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

NEVEIKLIOJI ŠEŠTKOSA

DANUTĖ BRAZYTĖ

— Mano gyvenimas yra visiškai beprasmis — pareiškė vieną rytą ponia Avižienė, įsidėdama kavon trečiąjį šaukštelį cukraus — Vaikai išeina mokyklon, tu į darbą, o aš namie baigiu užželti maurais lyg netekantis vanduo. Kasdien vis daugiau auga nepasitenkinimas savimi ir svoris.

— Kiek gi šį kartą reikia? — kitoje stalo pusėje sėdįs Aviža, net akių nuo laikraščio nepakeldamas, išsitrauke piniginę..

— Jūs vyrai! — nelauktai pasipiktino ji — kiekvieną moters skundą pirmiausia mėginate užkloti pinigais.

— Pasakyk kitą būdą atnešantį tokius greitus rezultatus — ramiai pastebėjo vyras vis tebedalindamas savo dėmesį tarp pusryčių bei sporto žinių.

— Aš trokštu sukurti, ką nors nuostabaus, kad pateisinčiau savo esmę — užsispyrusiai tęsė savo temą moteris, nekreipdama dėmesio į pertraukimą.

— Prieš pusmetį tavo gyvenimo beprasmybei pašalinti, mes pasamdėmė tapybos mokytoją, dar anksčiau lankei keramikos kursus — Aviža sulankstė laikraštį, išbaigė kavą ir atsistojo.

— Aš tik ieškau savęs — kantriai paaiškino žmona. — Kas žino, kur paslėpti tikrieji mano sielos lobiai — ji ganė žvilgsnį už erdvaus lango kur ankstyvo pavasario vėjas siausdamas kaišė senais laikraščiais gyvatvorės šakas ir pumpurai pūtėsi saulės atokaitoje.

— Pašnekėsim vakare — pasakė vyras apsivoždamas skrybėle praretėjusius plaukus. — Į darba nenoriu pavėluoti.

— Laimingos kelionės — paskatino Avižienė nepasukdama galvos.

Grįžusį vakare, jį sutiko pusryčių indais nukrautas valgomojo stalas ir vakarykščiu netvarkingumu dvelkiąs butas. Saliono kilime išvirtę vaikai, nejudančius žvilgsnius buvo susmeigę į televizijos ekraną ir nepastebėjo parėjusio tėvo.

— Kur mama? — paklausė Aviza, nutaikęs progą, kai ekrano herojus pritrūko šovinių.

— Rašo! — burbtelėjo vidurinysis mostelėdamas ranka buto gilumon.

— Tau pietūs šiltai padėti — priminė vyriausioji duktė pasiremdama alkūnėmis, — mama prašė netrukdyti be reikalo.

— Gal reikia pirma telefonu paskambinti? — vyriškio kantrybė staiga išbiro lyg sausas smėlis pro pirštus, ir nudrėbęs apsiaustą ant sofos galo, ryžtingai nudrožė darbo kambario link. Tačiau jo žingsniai nejučiomis lėtėjo, karingumas tirpo, iki pasiekęs duris, visiškai sustojo. Anapus tampriai tauškėjo rašomoji mašinėlė ir radio pusbalsiai grojo ištęstą melodiją.

— Liucija, — pabarbeno vyras galais pirštų į duris staigiai perkirpdamas kaukšėjimo ritmą.

Brūkštelėjo stumiama kėdė. Atšlepsėjo žingsniai.

— Rašau — ramiai pareiškė Avižienė net pasveikinimo nelaukdama. — Štai kur glūdi tikrasis mano pašaukimas.

Vyras smalsiai priėjo prie rašomojo stalo, tačiau ji tuoj pasistengė užversti primargintus lapus.

— Palauk, kai baigsiu, galėsi pasigėrėti.

— Ar eilėraščius rašai?

— Ne. Poezija labai nedėkinga moterims. Iš jaunų visi tikisi mėnesienos ir ilgesio, o suaugusioms telieka pamokymai ir lopšinės.

— Tai iš karto į romaną įsikibai? — dėjosi nustebęs Aviža. Jis ūmai

pajuto šventą pareigą plačiau šia tema pakalbėti, nes žmonos akys spindėjo naujai atrasto užsiėmimo susižavėjimu.

— Romaną dar prispėsiu parašyti — kukliai paaiškino, dabar tikri romanai nelabai madoje — tačiau tuo tarpu salione kilo aštrus ginčas, palydėtas įtartino trinktelėjimo. Dar vakar Avižienė būtų galvotrūkčiais nėrusi daryti greitų paliaubų, o dabar tik uždarė duris, kad triukšmas netrukdytų pokalbio.

— Rašau atsiminimus — vėl sumezgė kalbos siūlą, nors vyras vis dar neramiai dairėsi į duris. — Dabar visi atsiminimus rašo. Nesvarbu kokia forma ar pavadinimu, galop vistiek sužinosi, kaip mažas būdamas autorius bulvienose kiaules varinėjo, kiek kulkų pro nosį pralėkė karo metu. Aš irgi pergyvenau — kalbėjo Avižienė žvelgdama per vyrą, knygų spintas ir žalsvą sieną, į, tik jai vienai pasiekiamus, tolius.

— Be fantazijos taip pat neapsieisiu. Kitaip visiems būtų per daug aišku, ką noriu pasakyti — ji pavartė prirašytus puslapius, ištraukė vieną, prisitaikė akinius ir pasilenkė prie šviesos. — Paklausyk tik — kreipėsi į vyrą.

— Pelėdos ūkia. Pelėdų akys apskritos, kaip šviesiai žalios sagos. Pilkos pelėdos. Pelenuotos pelėdos dejuoja rudens vakarais kamine. Už tai pelenuotos, kad kamine įsikūrusios. Šėdžiu prie pečiaus ir žegnojuosi pelėdoms ūbaujant. Žarstau juoda kačerga spragančias žarijas, kad papurusios pelėdos pasigertų dūmais, — Avižienė vėl paklojo puslapį ant popierių krūvos, perbraukė mylinčių delnu, ir priėjo prie vyro.

— Ar tu nesijausi nuskriaustas turėdamas garsią žmoną?

— Iškęsiu, kaip nors.

— Aš stengsiuosi neapleisti savo pareigų — karštai užtikrino ji. — Žinoma, gal teks kokią šeimininkę pasamdyt. Man atsiras tiek naujų reikalų. Rašytojų draugijos, paskaitos moterų klubams, patarimų skiltys laikraščiuose.

Aviža ilgai laikė degtuką prie cigaretės, pranykdamas už vingrių dūmų uždangos.

— Pelenuotos pelėdos! Tik labai didelis talentas gali šitaip išsireikšti — susižavėjusi murmėjo Avižienė.

— Man geriau patiktų keptos pelėdos — pastebėjo vyras.

— Kas girdėjo literatūroje apie keptas pelėdas? — moteris nustebusi pakėlė galvą.

— Ne literatūroje, bet lėkštėje — pareiškė jis — esu pakankamai alkanas, kad keptą pelėdą valgyčiau.

— Pietūs šiltai padėti — pakartojo žmona dukters žodžius įsidėdama švarų lapą į rašomąją mašinėlę. Dar neseniai ji būtų nukaitusi dėl savo neapdairumo ir besigerindama prie pietų, būtų pastačiusi rasotą stiklą gintarinio alaus, tačiau ploni pirštai nei sekundei nenustojo kalę juodas raides, net kai Aviža išeidamas skambiai užtrenkė duris.

Dvi savaites Avižienė išbuvo pasitraukusi iš aktyviųjų žemės gyventojų tarpo. Baldai apsiklojo minkštų dulkių skaromis, vaikai mokyklon prakiurusiom kojinėm, o Aviža kantriai atidarinėjo įvairias konservų dėžutes pietų metu, vis dažniau pavėluodamas grįžti iš darbo. Tačiau žmona nei kartą nepasiteiravo, kodėl tiek daug viršvalandžių staiga atsirado. Ji spindėjo ir mirguliavo lyg penkiolikmetė vyresniosios klasės gimnazisto į vakaruškas pakviesta. Darbo kambaryje be paliovos tarškėjo rašomoji mašinėlė ir augo prirašytų lapų kupstas ant dulkėto stalo. Iki vieną dieną, moteriškė surinko visus raštus į lagamino talpos rankinuką, apsisuko kaklą trimis rudų žveriukų kailiais, užsimovė naujausią skrybėlę ir iškilmingai paskelbė šeimynai.

— Šią dieną gerai visi įsidėmėkite, nes nuo dabar mano vardas bus žinomas kiekvienam mokančiam skaityti. Einu atiduoti savo kūrinį leidėjui.

— Leidėjui? — Aviža atrodė nustebęs, beveik nusigandęs. Iki šiol jis tik kantriai laukė, kol naujasis žmonos sumanymas saugiai nuslinks šalin lyg neprašytas debesys birželio sekmadienį, ir net nepagalvojo, jog ji gali rimtai į savo darbą žiūrėti.

— Klausyk, Liucija — vyras prisivertė kalbėti ramiai, tėviškai — ar ne geriau būtų palaukti. Žinai, perskaitytume abu, gal kur pataisyti reikėtų.

— Betaisant tik sugadinsi. Visuomet pirmoji mintis geriausia. — Nenusileido ji užsimaudama baltas pirštines, — galėsi knygą perskaityti, aš tau pačią pirmąją dovanosiu ir dar pasirašysiu.

Vyras lyg norėjo kažką sakyti, perspėti ar sulaikyti ją, bet tik atsiduso ir priėjo prie lango. Moteriškė jau striksėjo šaligatviu, ranka prilaikydama skrybėlaitę, kad, išdykusiai be sišvaistąs vėjas nenuspirtų į kokią balą. Smulkūs lietaus lašiukai stukseno į slapią žemę, kviesdami jaunus daigus išlįsti ir pamatyti besiartinantį pavasarį.

Turėdama neįprastą laisvą dieną, Aviža niekur neskubėjo, dėl to laikas judėjo nepastebimai. Vyras mėgino skaityti, atsakyti keletą užsilikusių laiškų, net apšlavinėti nedidutį kiemą, kuriame žiema buvo susidėjusi visas savo šiūkšlių atsargas. Tačiau pavasario lietus buvo visai neromantiškas. Šaltas, įkyrus ir permerkiantis. Aviža pagaliau grįžo į minkštą kėdę prie lango, prisitraukė giliausią peleninę ir ėmė atsidėjęs naikinti cigaretes. Dėl to žmoną pamatė vos tik pasirodžiusią gatvėje. Net neatpažino iš karto. Taip pasikeitusi ji buvo nuo anos, pasitikėjimu žydinčios, moteriškės, prieš keletą valandų palikusios namus. Ėjo sulyta, nuvargus ir nusiminus, lyg benamė katė. Aviža jau norėjo bėgti ją sutikti, priglausti bei nuraminti, tačiau tik nusisuko nuo lango ir išsitiesė sofoje užmerkdamas akis. Avižienė įslinko per duris, šlapiais drabužiais susmuko kėdėje leisdama rankinukui leptelėti ant grindų.

Tik po valandėlės ryžosi vėl pajudėti lėtai nusitraukdama pirštines, nusimaudama patižusią skrybėlę su nulinkusia rože, tačiau vis nepajėgė prabilti.

Vyras nežymiai atsikosėjo, nuleido ilgas kojas nuo sofos pasistengdamas sukaupti visą savo nerūpėstingumą veide ir žodžiuose.

— Tai kada aš gausiu paskaityti tavo knygą?

— Nežinau — sausai barkštelėjo atsakymas — Gal niekad...

— Nesakyk taip — pertraukė jis — tiek darbo įdėjai.

— Mudviejų su leidėju nuomonės per daug skyrėsi — kalbėjo pusbalsiu Avižienė — jis norėjo per daug pakeitimų.

— Kas ten jam taip netiko? — rimtai ėmė domėtis Aviža.

— Pirmiausia pavadinimas. Aš norėjau ką nors apie padangių erelius, o jis pasiūlė knygą pavadinti "Vištos Nelekia" — moteriškės akys ruošėsi rasoti, bet ūmai sužaibavo. — Su tuo aš niekuomet nesutiksiu!

— „Vištos Nelekia" — pakartojo vyras lyg smaguriaudamas. — Labai intriguojantis pavadinimas.

— Gražiausi mano jaunystės metai su tokia antrašte! — jau visiškai įsiaudrino žmona. — Jei tik norėčiau, galėčiau romano premiją laimėti, ir tokiam, atsiprašant, avino kepurei, leidėjui tikrai uždirbti neduosiu!

— Gerai sakai! — širdingai pritarė vyras. — Peržiūrėsi, pataisysi, o tada gal kitą leidėją surasime.

— Aš nesu taip tvirtai įsitikinusi, kad mano tikrasis talentas rašyme — po valandėlės aprimusi vėl prabilo moteris. — Einant gatve per lietų ir purvą, iš kažkurio lango pabiro pianino akordai. Staiga pajutau, kad tik muzikoje galėčiau galutinai save atrasti — ji plaukte nuplaukė prie lango ir ėmė švelniais pirštais barbenti stiklą, tarsi jau liesdama klavišius. Lauke vėjas taip pat atsargiai taškė langą lietumi, o iš praviro rankinuko iškritę margi popieriaus lapai, užmiršti drybsojo dulkėtose grindyse.

MAS – Pirmyn, tvirtyn!

Pokalbis su moksleivių ateitininkų pirmininku Jonu Račkausku

Koks yra dabartinis Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdybos sąstatas?

Dabartinę MAS Centro Valdybą sudaro šie asmenys: Dvasios Vadas Kun. dr. Ignas Urbonas; I vice-pirmininkė (jaunučių reikalams) Birutė Miniataitė; II vice-pirmininkas (stovykloms ir kursams) Kęstutis Bagdonas; užsienio skyriaus vedėjas Algis Norvilas; korespondencijų sekretorė Dana Kraučeliūnaitė; Centro Valdybos sekretorė Zina Jurėnaitė; iždininkė Vita Čerškutė. Pirmininku tenka būti man.

Koks yra dabartinis Sąjungos stovis?

Mūsų sąjungą sudaro vyr. moksleiviai, jaun. moksleiviai ir jaunučiai. Iš viso yra apie 1200 narių, suorganizuotų į 32 kuopas. Ateitininkų kuopų esama JAV, Kanadoje, Vokietijoje, Italijoje, Australijoje ir Pietų Amerikoje; taigi esame labai išsimėtę po visą laisvąjį pasaulį. Esu tikras, kad ir mūsų pavergtoje Tėvynėje mes turime mūsų ideologijos nemažai jaunimo, kurie savo dvasia yra su mumis, nors jokio veikimo dėl pavergėjo piktos ir budrios akies negali išryškinti. Liečiant patį organizavimo darbą, reikia paminėti, kad panaikinus apygardų valdybas, jų vietą užima vietovės globėjų koordinaciniai komitetai, kurie neturi autoritetinės galios kuopoms, bet atlieka, kaip jų pavadinimas rodo, grynai koordinacinį darbą. Be to, dar paminėtina, kad šių metų sąjungos suvažiavime jaunučiai buvo oficialiai įrašyti į MAS Statutą, ir tuo tapo ateitininkų šeimos nariais.

Pasakykite, mielas pirmininke, kokios yra aktualios MAS problemos?

MAS neturi jokių, taip sakant, „degančių" problemų. Turime tik organizacines, kasdienes problemas, daugiausia susijusias su mus supančiu gyvenimu. Taigi norime įtraukti kuo didesnį skaičių lietuviškojo besimokančio jaunimo į savo organizacijos eiles, izoliuojant jį nuo supančios aplinkos. Reikia įsidėmėti, kad mūsų jaunimas, lankydamas bendrąsias mokyklas, penkias dienas savaitėje bendrauja su didmiesčių jaunimu, nepasižyminčiu nei aukštais siekimais, nei aukšta morale. Mums reikia atitraukti šį jaunimą bent vienai dienai savaitėje iš tos aplinkos ir įjungti jį į savo tarpą, kad jis pasijustų esąs savas lietuviškoje aplinkoje, ir ateityje neliktų abejingas lietuviškam reikalui ir veiklai. Kitas mūsų rūpestis, kurs ir mūsų pirmatakams buvo aktualus, tai tas, kad mums reikia ne tik paslaugių energingų, bet gerai ideologiškai paruoštų jaunučių ir kuopų globėjų. Pagaliau mums rūpi suaktyvinti ateitininkų veiklą kuopose, todėl tenka ir teks ateityje ieškoti vis naujų veiklos metodų, kad galėtume išsinerti iš stagnacijos kiauto.

Kokių žygių imsis Centro valdyba šioms problemoms išspręsti?

Tam tikrų žygių, gerbiamas redaktoriau, centro valdyba jau yra ėmusis ir kai ką jau yra konkrečiai padariusi. Globėjų trūkumą manome išlyginti dvejopu būdu: pirma, kreipsimės į Sendraugių CV prašydami jų paramos skiriant mums pakankamą skaičių globėjų; antra, remsime Studentų Ateitininkų Sąjungos CV iniciatyvą suruošti globėjų kursus, kurie turėtų įvykti ateinančios vasaros metu. Kai tai bus atsiekta, atitinkami organizaciniai trūkumai turės išnykti.

Veiklai suaktyvinti CV jau daro tam tikrų žygių: 1) įveda nario korteles. Visi moksleivių ateitininkų sąjungos nariai bei kandidatai gaus nario korteles. Šios kortelės palengvins nario mokesčio išrinkimą, tuo duodamos kuopų ir CV kasoms reikalingų veiklai lėšų. Narys, užsimokėjęs nario mokestį, jausis, kad jis duoda bent minimalinę auką, materialinę paramą savo organizacijai. (Šios kortelės jau išsiuntinėtos kuopoms). 2) MAS CV svarsto įsteigti veiklos atžymėjimo ženkliukus, kuriais atžymėtų narių veiklos laipsnį. Tie ženklai būtų trejopi: valdybos nariams, pasižymėjusiems savo veikla kuopos nariams ir tiems, kurie išbuvo du metu tikraisiais nariais kuopoje. Tai duotų akstiną veiklai ir atžymėtų pažangą. Gaudami ženkliuką nariai turės išlaikyti tam tikrus ideologinius egzaminus. Tai priemonės prieš visokią stagnaciją. Be to, jau yra bandomos įvairios kitos paskatinimo priemonės kuopų valdybų veiklai gyvinti. 3) MAS užsienio skyrius yra užmezgęs santykius su ASS Valdybomis užsienyje ragindamas steigti jaunučių kuopas, tuomi norima parengti derlių ateities piūčiai. 4) Š. m. gruodžio 27 - 30 dienomis MAS CV

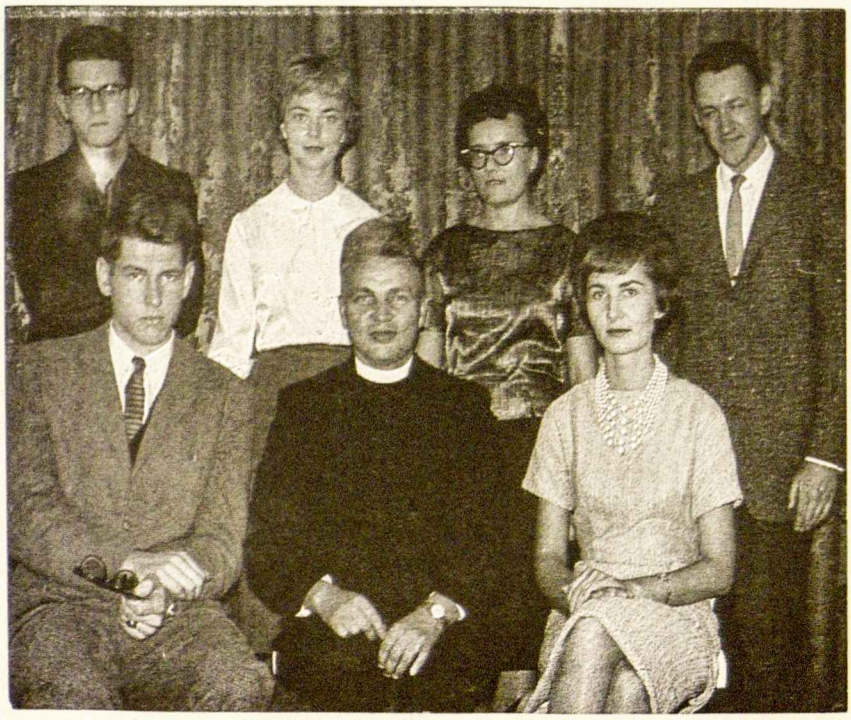

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos valdyba. J. Račkauskas — Sąjungos pirmininkas; kun. dr. I. Urbonas — dvasios vadas; D. Kraučeliūnaitė — koresp. sekretorė; A. Norvilas — užsienio skyriaus vedėjas; V. Čerkutė — sąjungos iždininkė; B. Miniataitė — I vicepirmininkė; K. Bagdonas — II vicepirmininkas (trūksta Z. Jurėnaitės).

ruošia Žiemos stovyklą — organizacinius kursus, Union Pier, Michigan.

Kokia bus jau paminėta žiemos stovykla?

Mūsų žiemos stovykla - organizaciniai kursai, kaip sakiau, įvyks gruodžio 27 - 30 dienomis Union Pier, Michigan, t. y. netoli Chicagos. Šituose kursuose - stovykloje organizacinių problemų nagrinėjimą sujungsime su pasilinksminimais. Vaizdingam nagrinėjimui panaudosime naujausias technines priemones, leisime laikraštėlį, turėsime seminarus ir diskusijas. „Ateitininkų vadovas" ir mūsų 1962-3 metų programa bus pagrindiniai tekstai.

Kokia yra jūsų metinė programa, kurią ką tik minėjote?

MAS metinė programa susideda iš trijų dalių ir yra skirta 2 metams. Metai suskirstyti į 3 susirinkiminius vienetus. Kas tris mėnesius keičiasi temos. Pavyzdžiui studijinė tema apie komunizmą po trijų pašnekesių pakeis kita tema, pav. mūsų problemos išeivijoje. Pirma programos dalis yra religinė. Religinėje dalyje yra pateiktos gairės trumpiems pašnekėsiams — atliekamiems įžanginėje susirinkimo dalyje. Kiekvienas susirinkimas turi naują religinę temą, su jos tekste iškeltais klausimais, pritaikymais ir nurodytais šaltiniais diskusijomis. Antra programos dalis yra studijinė. Nagrinėjama tokia tvarka: pirma 20 minučių pašnekesys nurodytais programos tekste klausimais, po to būreliuose diskusijos, skiriant joms daugiau laiko. Po šių diskusijų daromas apibendrinimas. Kad šita programa būtų vykdoma MAS CV reikalaus, kad visos kuopos atsiųstų disdusijų rezultatus, ir taip MAS CV galės sekti studijų progresą. Po šešių susirinkimų CV galės keisti ir modifikuoti būdus, nes medžiaga pašnekesiams yra pateikta tiktai pirmiems šešiems susirinkimams. Trečioje dalyje veiklai pagyvinti yra pateikti įvairūs praktiški nurodymai. Metinėje programoje yra įjungta 10 naujų dainų su gaidoms, 3 tautiniai šokiai su paaiškinimais ir schemomis ir 3 giesmės su gaidomis. Be to, šokių, kavučių, iškylų bei meninių dalių parengimų aprašymai. Pažymėtina, kad programos tekste globėjas bei valdyba ras ne tik nurodytus šaltinius pašnekėsiams, bet dauguma tų šaltinių duplikuotų tekste. Programa turės apie 70 psl. ir bus išsiuntinėta kuopoms š. m. gruodžio 1 dieną.

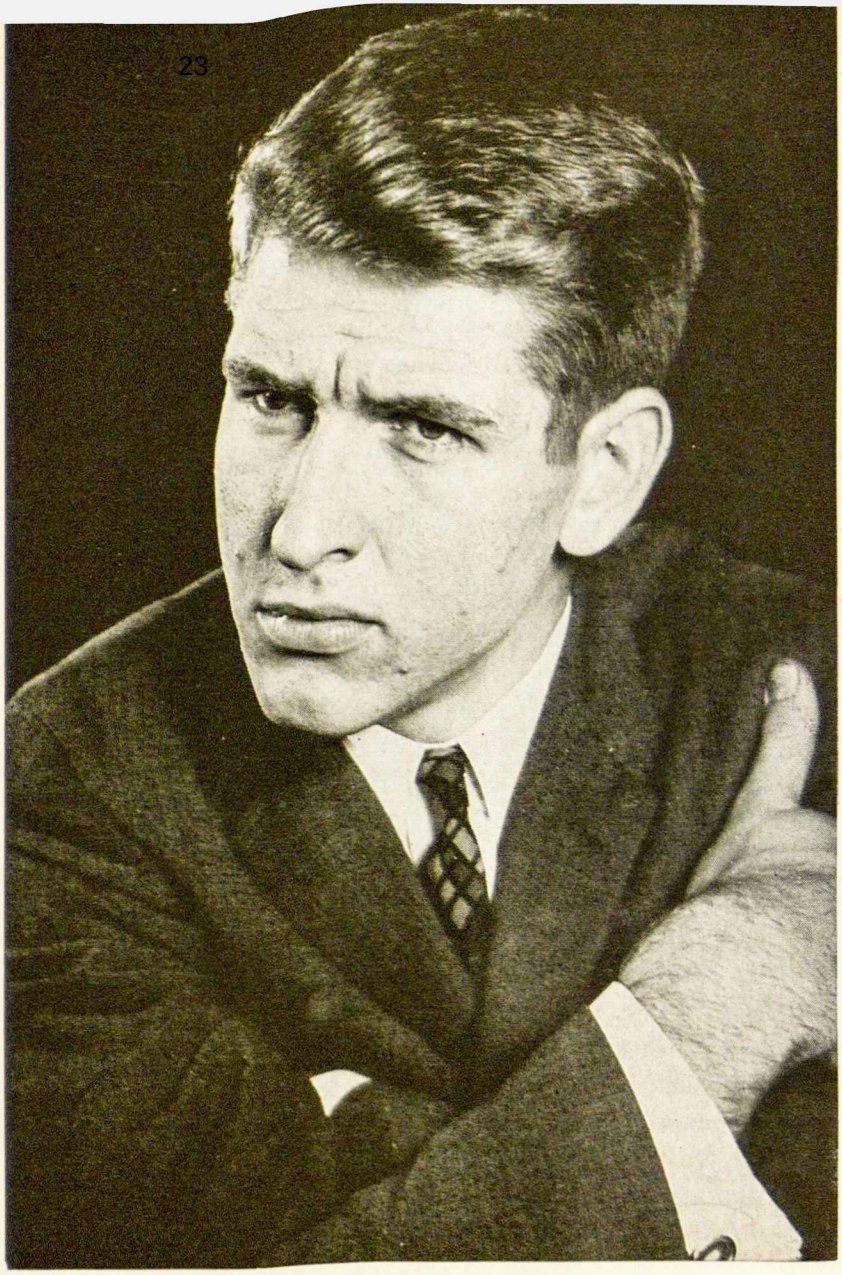

Jonas Račkauskas pradėjo reikštis kaip ateitininkas Kun. Alfonso Lipniūno vardo kuopoje. Dar būdamas kuopos narys Jonas tapo Chicagos Studentų Ateitininkų Draugovės leidžiamo „Sūkurio" vyriausias redaktorius. Be to, yra suredagavęs dainorėlį „Daud daug dainelių". Besimokydamas St. Rita High Schol Jonas įsteigė antikomunistinę organizaciją, „For God and Country", kurios buvo pirmininkas. Buvo narys ir kitų organizacijų. Baigęs Chicagos Aukštesniąją Lituanistikos Mokyklą įstojo į Pedagoginį Lituanistikos Institutą, kurį lanko paskutinius metus. De Paul Universitete pirmais studijų metais Jonas buvo išrinktas De Paul Universiteto Lietuvių Studentų Klubo pirmininku ir atstovu į Federation of Independent organizations of De Paul. Antrais studijų metais buvo išrinktas Federation of Independent Organizations vice-pirmininku ir tuo pačiu vedėju Student Information Service, taipgi yra narys Society for the Advancement of Management. Chicagos Studentų Ateitininkų draugovėje šiais metais yra revizijos komisijos pirmininkas. J. R. yra „Ateities" redakcijos narys nuo pat jos pedsikėlimo į Chicagą, ir vadovauja „Ateities" Korespondentų Tarnybai. Be to, J. R. mėgsta sudarinėti įvairias kolekcijas, yra mėgėjas fotografas ir turtingos bibliotekos savininkas.

LIETUVA KANKINIŲ ŽEMĖ

Jūratė Juozevičiūtė

Už šį rašinėlį Juratė Juozevičiūtė laimėjo pirmą vietą šių metų Moksleivių vasaros stovykloje Dainavoje.

Lietuva yra pavadinta Marijos Žemė. Nuo senų laikų vyko lietuvių persekiojimai. Persekiojimų priežastis buvo ir dar yra ši: lietuviai, ypatingai paprasti žemės sūnūs, yra giliai religingi. Jų tikyba yra brangi kaip laisvė ir jų širdyse kyla didelis protestas, kada priešai bando atimti iš jų tą brangenybę.

Dar žiloje senovėje, kada gamtos galybės buvo lietuvių dievai, vyko persekiojimai. Kryžiuočiai, kardu ir kalaviju prievarta skleidė Kristaus mokslą. Bet lietuviai, ramūs ir taikūs, negalėjo priimti tokį tikėjimą, kuris kartu nešė kovas, muštynes, kraujo praliejimą.

Tie lietuviai, kurie priėmė katalikybę, šventuose miškuose slaptai garbino savo dievus. Lietuvių tarpe trūko susipratusių žmonių, kurie galėtų paaiškinti naują tikybą, įrodyti kuo ji geresnė už senovės tėvų tikėjimą.

Kada atsirado tokių žmonių, lietuviai tapo tikrais, uoliais katalikais, ne tik paviršiuje, bet iki sielos gelmių. Katalikybė pasidarė brangesnė už senovės tikėjimą, ir lietuviai tapo tikrais Marijos vaikais.

Bet Lietuva negalėjo tyliai gyventi ir garbinti savo Dievą. Vis kilo tikėjimo priešai, kurie bandė sunaikinti jį. Žiauriausieji priešai buvo ir dabar yra rusai. 19-tame amž. spaudos draudimo laikotarpyje, jie stengėsi sunaikinti ne tik kalbą, bet ir tikėjimą. Jaunieji mokiniai buvo priversti lankyti pravoslavų cerkves, mokyklose buvo uždrausta dėstyti katalikų tikėjimą. Visi lietuviai, seni ir jauni, protestavo prieš žiaurius uždraudimus. Bet tie, kurie viešiau pasiskelbė prieš žiaurumus, topo kaliniais, ar tremtiniais.

Paprasti kaimiečiai, žinodami, kad bus žiauriai baudžiami, nešėsi maldaknyges į bažnyčią ir meldėsi karštai. Kai tik lietuvių tarpe buvo išvežtų ar nukankintų, vis į jų vietas įstodavo kiti.

1893 m. įvyko toks žiaurus kazokų elgimasis su lietuviais, jog visas pasaulis buvo nustebintas. Kražiuose, bažnyčioje buvo susirinkęs didelis būrys kaimiečių, kurie girdėję, kad jų bažnyčią žada uždaryti, atėjo jos ginti. Kazokai įjojo į šventorių ir, nežiūrėdami kur jų smūgiai krito, kapojo visus kardais. Žuvo tą dieną visai nekaltų vyrų, moterų ir mažų vaikų. Visi jie, kaipo kankiniai, dabar yra prisimenami su liūdnumu ir garbe.

Ne tik paprasti kaimo žmonės tapo kankiniais ir herojais. Keturi vyskupai: Matulionis, Reinys, Ramanauskas ir Borisevičius taip pat pateko į kankinių eiles. Jie pasirinko verčiau kentėti ir net mirti negu nesilaikyti savo idealų ir pasiduoti priešui. Kiekvienas iš jų buvo ir kalėjime, ar Sibire tremtyje.

Kiekvienas partizanas, kuris kovojo už laisvę ir tikėjimą yra kankinys. Partizanų ir kankinių gadynė dar nebaigta. Šiandien Lietuvoje dar vyksta persekiojimai, kankinimai, o tik todėl, kad lietuvis nenori išsižadėti to, kas jam yra brangiausia.

Marija, kuri Šiluvoje pasirodė piemenims, neapleis Lietuvos. Kadangi tiek daug žūsta už tikėjimą, tas tikėjimas pasidaro brangesnis. Kiekvienas kankinys prideda plytelę tikėjimo pamatams. Kada bus užtenkamai plytų, ir namas bus pastatytas, gal tada baigsis persekiojimas ir kančios. Bet gal Lietuva dar laukia mūsų aukos, gal ir mums teks būti kankiniais?

Šį kartą medžiagą ėmėme iš *Atžala,* Cicero Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos penkmečio metraščio. Šiuomi taip pat norėtume paraginti moksleivius atsiųsti mums savo kūrinių bei rašinių. Globėjų prašytume, kad jie paragintų moksleivius ne tik *Ateitį* skaityti, bet taip pat joje dalyvauti sava kūryba, mintimis bei reportažais.

Redakcija

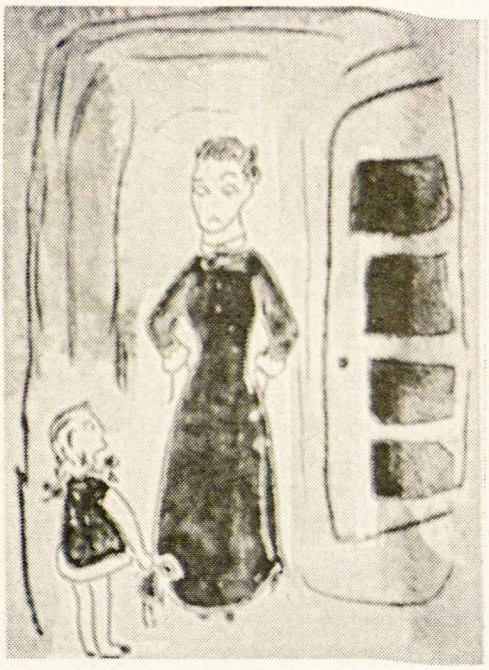

Šatrijos Ragana
„Irkos tragedija",
tušas
T. Pautieniūtė, VIII kl.

Maironis,
„Žiemos rytas",
tušas.
M. Burbaitė, VII kl.

Lietuvių literatūros iliustravimas

LIETUVA

Graži tėvynė Lietuva,
Mano tėvelių žemė.
Kadaise gyveno ten tėtė,
Užaugo ten ir mama.

Ten teka Dubysa ir Šešupė,
Nemuno krantai žali,
Prie kelio dailūs kryžiai
Ir piliakalniai seni.

Bet atėjo žmonės pikti,
Kryžius pakelės išgriovė,
Griuvo ąžuolai pakirsti,
Obelis su šaknim išrovė.

Rūta Lašinskaitė, V kl.

PRIE NEMUNO

Prie Nemuno pakrančių,
Prie Baltijos krantų
Tėvelių gimtinė brangioji
Manoji Lietuva.

O kad galėčiau kartą
Paukšteliu bent nulėkti
Senelio statytą kryžių
Bent kartą aplankyti.

Ten kapas partizano,
Ten protėvių takai,
Ten mūsų visų kelias,
Ten manoji Lietuva.

Marytė Smilgevičiūtė, V kl.

KADA SUGRĮŠIM?

Į lizdą grįžta paukščiai,
žuvelės — į gelmes.
Gimtų laukų ramybėn
kada sugrįšim mes?

Drugelis pievos žiede
suglaudžia sparnelius.
Kada gi mes sugrįšim
į savo namelius?

Puoton bitelė skrenda
ir grįžta avilin,
o mums tik skausmas grįžta
pasilgusion širdin...

Gražina Grybaitė, V kl.

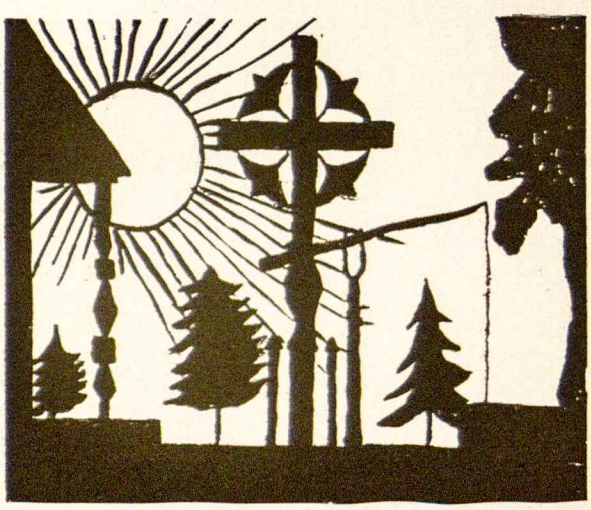

Laisvas iliustravimas Saulenė Venclovaitė, VIII k.

VARDAI - ĮVYKIAI - IDĖJOS

HUETTENFELD

Š. m. spalio 1 dieną buvo sušauktas Vysk. M. Valančiaus moksleivių ateitininkų kuopos visuotinis susirinkimas, kuriame buvo išklausytas Dvasios Vado žodis, kuopos valdybos pranešimas, nukaišytos ateities veikimo gairės ir išrinkta nauja kuopos valdyba, į kurią įeina: Suokaitė, Ingrida (VIII kl.) — pirmininkė, Lukšaitė Danutė (VII kl.) — iždininkė ir Ošurka Donatas (VI kl.) sekretorius. Kuopa turi 38 narius. Kuopą globoja gimnazijos kapelionas kun. dr. J. Navickas. Kuopa pasiskirsčiusi į 4 būrelius: vyresniųjų berniukų ir vyresniųjų mergaičių, jaunesniųjų berniukų ir jaunesniųjų mergaičių.

Donatas Ošurka

Šių metų lapkričio 1 d. suėjo 10 metų kai Schweinfurte, Vokietijoj, mirė Sigitas Nenorta. Jis buvo bebaigiąs studijuoti Muenchene, Vokietijoj, architektūrą, priklausė „Grandies" Korp!, bendraadrbiavo „Ateities Spinduliuose" kurį laiką redagavo Muenchene leidžiamą neperiodinį žurnalą ‚Studentų Dienas.'.

NEW YORKAS

Spalio 6 d. pas p. p. Vainius įvyko New Yorko SAS draugovės susirinkimas. Pats įdomiausias ir svarbiausias programos punktas buvo dr. Vyganto pravestos diskusijos. Norėdamas prabudinti N. Y. draugovę, dr. Vygantas iškėlė keletą svarbių klausimų: ką mums reiškia ateitininkai, koks yra jų tikslas ir ar visi žmonės turi tikslą? Visi dalyviai labai karštai pasisakė šiais klausimais.

Buvo nutarta, kad žmogus yra ateitininkas, jeigu jis priklauso tai organizacijai ir jo asmeniniai tikslai derinasi su ateitininkų principais. Kitais žodžiais, turime turėti gyvenimo tikslą, o ateitininkija turi nurodyti mums priemones to tikslo siekiant.

V.

Pirmas 1961-62 mokslo metų New Yorko Draugovės susirinkimas įvyko kolegos Šaulio namuose rugsėjo 23 d. Susirinkimo tikslas buvo supažindinti narius su nauja valdyba ir su jos planais ateičiai. Valdybos pagrindinis tikslas yra atgaivinti New Yorko veiklą.

Sekantieji asmenys prisistatė kaip nauja valdyba:

Rimas Gedeika — pirmininkas,
Vida Lūšytė — vice-pirmininkė,
Vita Tallat-Kelpšaitė — sekretorė,
Tautvydas Jankauskas — iždininkas,
Algs Liaugaudas — socialinių reikalų vedėjas.

Tikimės, kad jų pastangos bus nuoširdžiai paremtos visų narių.

DETROITAS

Detroito Studentų Ateitininkų draugovės pirmasis šių metų susirinkimas įvyko 14 d. pas p. p. Bublius.

Susirinkimo programa susidėjo iš įvairių pranešimų: veiklos, iždo, sekretoriato, ir A. Udrio apie vasaros stovyklą. Po to sekė naujos valdybos ir revizijos komisijos rinkimai.

Naują valdybą sudaro: Arūnas Udrys — pirmininkas, Juozas Mikaila — vice-pirmininkas, Rimas Kriaučiūnas — iždininkas, Roma Bironaitė — vidaus reikalams sekretorė, ir Virginija Kvedaraitė — užsienio reikalams sekretorė. Revizijos komiisja: Giedrė Bajorūnaitė, Marytė Skirgaudaitė ir Vytas Petrusevičius.

Detroito draugovės nariai taip pat gausiai dalyvavo Sendraugių suruoštose arbatėlėse pagerbti: prof. Ivinskiui, prof. Eretui ir a. a. prof. Pakšto minėjime rugsėjo 24 d., kuriame prof. Eretas skaitė paskaitą, taip reužmirštamai charakterizuodamas a. a. prof. Pakšto asmenybę.

Norėdami arčiau susipažinti su šiuo nepaprastu žmogumi, Detroito draugovė pakvietė prof. Eretą specialiai prabilti į mus ir duoti mums progos pateikti jam klausimų. Rugsėjo 26 d. p. p. Bajorūnų bute prof. Eretas tą progą ir davė. Jis kalbėjo tema, „Dabartinė pasaulio situacija". Aiškino Vak. Berlyno reikšmę Europos nepriklausomybės išlaikyme, komunistų metodus pasaulį užkariauti be karo, reikalingumą Europai susijungti į Jungtines Europos Valstybes ir pamiršti senas nacionalizmo idėjas dabartinėj situacijoj. Taip pat Amerikos rolę ir jos santykius su Kuba ir P. Amerika strateginiais ir ekonominiais klausimais. Įrodė mums padarytas klaidas Afrikos tautose ypač Belgijos neparuošimą Kongo nepriklausomybei ir nagrinėjo D. Hammarskjold'o asmenį ir jo darbus pasaulio taikai.

Po šių esminių, įdomių klausimų išnagrinėjimo prof. Eretas atsakinėjo į klausimus, pateikdamas jiems daug naujų ir svarbių minčių.

V. K.

PHILOS. STUDENTŲ AT-KŲ DRAUGOVĖ

Spalio 1 įvyko Philos. Studentų At-kų Draugovės pirmas mokslo metų susirinkimas, kuriame buvo išrinkta nauja valdyba:

pirmininkas — Algis Vasys,
sekretorius-iždininkas — Maxie Karaška (Adolfas Karaška),
korespondentė — Roma Puodžiūnaitė.

Naujai išrinktai valdybai linkime daug sėkmės jų darbuose ir manome, kad jų sumanyti planai bus kuo puikiausiai išpildyti.

Susirinkime dalyvavo gausus būrys studentų, kurie parodė didelį interesą šių metų veiklai. Naujoji valdyba sudarė ateinančių metų planus:

1. suruošti bendrą Komuniją su sendraugiais ir moksleiviais.
2. švento Kazimiero minėjimą, su pusryčiais,
3. sudaryti diskusijų būrelius, remiantis at-kų metine tema, į kuriuos įtraukti ir kitų organizacijų narius.
4. suruošti studijų žiemos stovyklą, atostogų metu,
5. ištiesti pagelbos ranką moksleivių ir jaunučių kuopoms,
6. įsijungti į bendrą Rytų Apygardos at-kų veiklą.

AMOR

PUTNAMAS

1961 m. spalio mėn. 28 d. Putnamo ateitininkės suruošė Kristaus Karaliaus šventės proga iškilmingą minėjimą. Po įžanginės giesmės Putnamo SAS kuopos pirmininkė, Aurelija Kucinaitė, pasveikino šventės dalyvius. Pagrindinę šventės mintį iškėlė Sesuo M. Palmira savo paskaitoje apie „Tylintį Kristų". Po paskaitos sekė giesmė „Ave Maria", montažas „Viešpaties žingsniai" (skaitymas su akompanimentu), studenčių chorelio giesmės ir trumpas vaidinimas „Laikas". Minėjimas buvo užbaigtas su giesme „O Kristau, Pasaulio Valdove".

Sekmadienį visos ateitininkės dalyvavo su vėliavomis iškilmingose Mišiose, kurias atlaikė Tėvas A. Jurgelaitis O. P.

V. M. R.

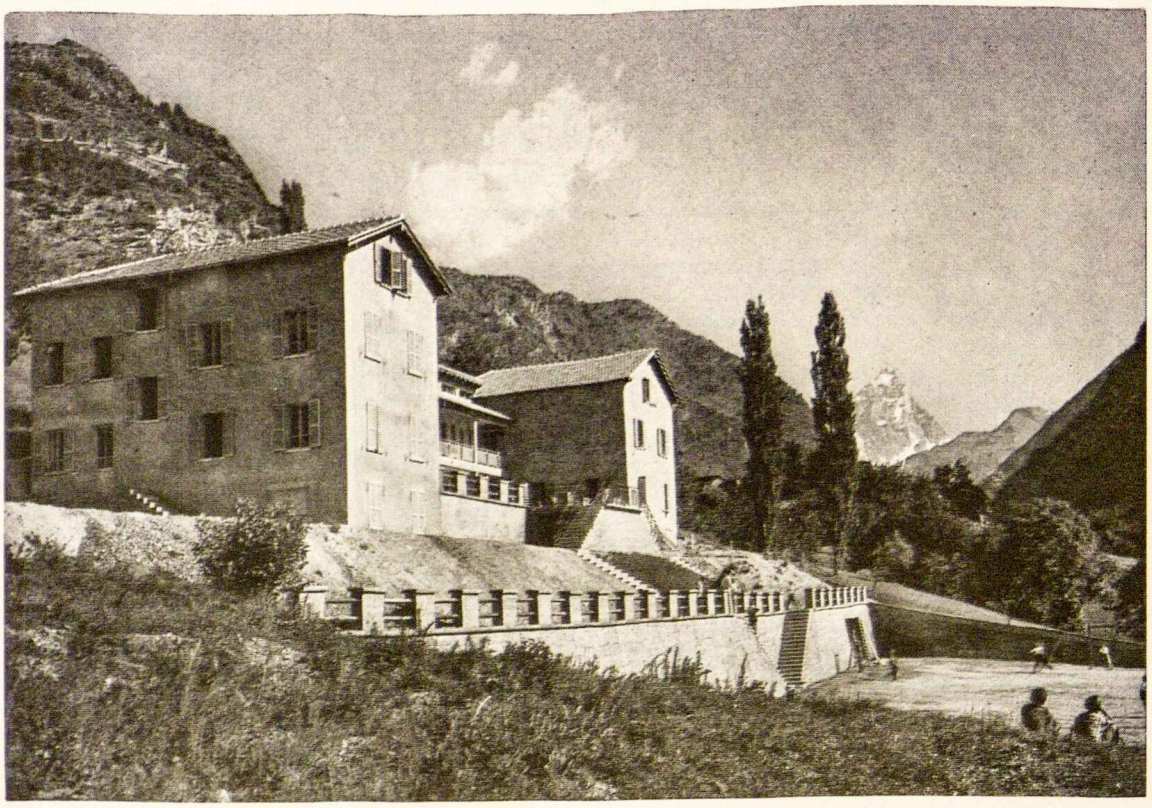

ITALIJA

Lietuvių Salezičių vasarnamis Aosta, Italija.

Štai, ir vėl prie mokslo staliuko.

Apsivertęs knygomis.

Tarp pažaliavusių knygos puslapių surandu sudžiūvusią Alpių žvaigždę — edelvaisą. Ir mintys šuoliais bėga į neseniai prašvilpusias atostogas, tenai, gražiose Italijos Alpėse, lietuviškam vasarnamy. Prieš akis stojas visa atostogų eiga.

Mūs;ų diena ir savaitė

Kaip kiekvienoj katalikiškoj vasarvietėj, taip ir pas mus diena prasideda šv. Mišiomis kuklutėj, bei jaukioj, mūsų vasarinėj koplytėlėj. Kaip tik gražiausia proga Kristui paaukoti savo jaunystę, pasimelsti už brangiąją Tėvynę, už tėvelius, geradarius... Nevienas prieina ir šv. Komunijos.

Po pusryčių vyksta vasarnamio švara. Paskui įvairiausi kitokie užsiėmimai, kaip lietuvių kalbos pamokos, Alpių augmenijos bei akmenų rinkimas ir rūšiavimas, dainavimas, dūdų orkestrėlio repeticijos ir panašūs dalykai. Kai kada ir kokia gilesnė studija ar kultūrinė paskaita. O po pietų — įvairiausi žaidimai — sportas. Jaunimo mėgiamiausios būdavo beisbolo, krepšinio ir futbolo rungtynės, kurių laimėtojams būdavo skiriami tam tikri taškai su numatytom premijom. Nekartą teko susirungti ir su už mus daug didesniais italais (iš Antey, Tortonos, Romos ir pan.), kuriuos vistik lietuviams teko smarkiai „apkulti".

Vieną kartą į savaitę išvykdavom visos dienos iškylai kur nors į kokią gražią Alpių viršūnę, ar prie ežerėlio; kitus du popiečius mankštydavom savo lietuviškas kojas trumpesniais pasivaikščiojimais po eglaitėm bei pušaitėm kvepiančius šlaitus.

Šeštadieniui suruošdavom linksmus lietuviškus vakarėlius. Ir taip prabėgdavo kupina įdomumo ir gražiausių įspūdžių diena ir savaitė.

Iškylos

Atvykę į kalnus ir išvydę dangaus mėlynėj paskendusias snieguotas jų viršūnes, tuoj užsigeidėm jas užkariauti. Bet greit pasijutom, kad ne taip lengva pasiekti augštas viršūnes be tam tikros mankštos. Todėl iš lėto ėmėm ir mes praktikuoti „alpinizmą".

Pirmą kartą, norėdami išbandyti savo alpinistiškas jėgas, užkopėm į atokiai stovintį neaugštą kalniuką. Tuoj pasirodė mūsiškiuose nesant lygios jėgos. Todėl tuoj buvo nutarta ateičiai jaunus alpinistus suskirstyti į du būrelius: į lėtuosius, kurie buvo pavadinti „šliužais", ir į greituosius — ‚stirnas". Mes ateitininkai priklausėm, aišku, stirnų būriui!

Taigi sekantį ketvirtadienį, po šešių valandų kopimo, pasiekėm Čiano ežerą, tyvuliuojantį 3520 m. augščio kalno papėdėj. Ir žinot, ko mes taip augštai užsikorėm? Ogi saulėj.... blynų išsikepti! Bet nesulaukę pakankamai karštos saulės, ėmėm ieškotis malkų, kurti ugnį ir patys kepti. Nors nevisiems patiko eit rankioti malkų (tokioj augštumoj vien tik kokie nususę krūmokšniai teauga), bet bly-

ATOSTOGOS ALPIŲ KALNUOSE

Rašo Castelnuovo Kun. J. Bosko kuopos at-kai:
Alfredas Bružaitis,
Kazys Kivėnas ir
Arūnas Šulskis

nus ryti — kiekvienam malonu! Ir pats kepimas turėjo savo nuotykių: kepėjai, bemandravodami, mėgino blynus apversti ore; o šie — tlk tėkšt, ir guli ant žemės... Bet vienas kitas pataikė ir į „petelnę", na, pagaliau, ir į gerklę... O šilti blynai su karšta arbata tokiam augšty — nekasdienė prabanga!

Po ilgesnės mankštos pasiekdavom vis augštesnes viršūnes. Taip, kad pasiekti ir 3.000 metrų — tikras malonumas.

Vieną rytą, atsikėlę prieš saulėtekį, iškeliavom į Zerbioną, ant kurio viršūnės, siekiančios beveik tris tūkstančius metrų, stovi 12 m augščio Marijos, vadinamos „Alpių sargybininkės", statula. Ir kokie tenai per vaizdai! Aplink visur snieguotos kalnų viršūnės, siekiančios per keturis kilometrus augščio. Štai, prieš akis, Alpių karalaitis Červinas-Matterhornas; kairėj amžinai baltuojanti Monblano viršūnė; apačioj šniokščia putojantys kriokliai, per akmenis pasišokėdami verčiasi stačiai į žaliais miškeliais pasipuošusius slėnius sraunūs upokšniai; kartas nuo karto šiaurės vėjelio atpūstas pilkas debesėlis švelniai glamonėja jaunus mūsų veidelius... Kaip nuo kalno viršūnės mintys kyla dar augštyn! Ir lekia į tas „tolimąsias, į numylėtas tėvelių šalis"! Prie „Alpių sargybininkės" kojų iš karštos lietuviškos krūtinės išsiveržė ir galingas šauksmas: „Marija, Marija... išgelbėk nuo priešo baisaus!" **(K. Kivėnas).**

Svečiuose pas Europos kalnų tėvą!

Sekdami praėjusių metų paprotį, ir šįmet suruošėm ilgą iškylą autobusu. Tikslas — augščiausias Europos kalnas, Monblanas.

Atsikėlę dar saulei netekėjus ir išklausę Mišių, sėdom į autobusą, kurs greit patraukė gan plačiu pagrindiniu Aostos slėniu.

Ir koks čia vaizdų įvairumas! Visą laiką mus lydi nuo Monblano per uolas ir slėnelius vingiuojanti Doros upė, vėliau įtekanti į platųjį Padą; iš abiejų pusių mus supa baltų berželių virtinės bei žalios eglutės...

Pravažiuojam Chatilloną, Chambavę, Nusą, Kvartą ir kitus prie kelio prisišliejusius slėnio miesteliukus. Pagaliau ir Aosta. Tai senas, dar romėnų, miestas (lotyniškai Augusta), romėnų ‚castra' — tvirtovė prieš Italijon besiveržiančius senuolius galus. Seno miesto dar gerai matosi didingi vartai, apgriuvęs amfiteatras, romėnų aikštė - forumas; miesto vidury stovi sena, tvirta bažnyčia — katedra (XI amžiaus).

Iš Aostos kelias pradeda smarkiai kopti ir raitytis. Daug kur dar važiuojama senuoju galų keliu. Po daug vingių vingelių pagaliau iškyla prieš akis puikus, didingas, amžinais sniegais apsisiautęs, garsusis Monblanas. Bet dar prieš jį stovi turistų nepaprastai mėgstamas Courmayeur miestelis, į kurį vasaroti atvažiuoja net pats italų respublikos prezidentas. Už miestelio įdomi „Notre Dame de guerison" koplytėlė, o paskui, prie šniokščiančio, putojančio upokšnio, pasakiškai gražus miškelis ir žaliuojančios pievos — paskutinė žaluma prieš žiaurias uolas ir amžinus sniegynus. Čia, tokioj pievelėj, sustojom ir mes pietums — vieni, laisvi, kupini pakilios dvasios...

Po piet — vieni pasileido į pirmuosius ledynus, kiti pasiliko žaisti miškely, Monblano papėdėj. Čia mums ir teko pergyventi vien tik augštuose kalnuose pasitaikantį įspūdį; saulei įkaitinus, nuo kalnų pasileidžia „lavina" — ledo bei suledėjusio sniego gabalai, kurie, nešdami su savim akmenis ir uolų skeveldras, su pragariška triukšmu trenkia į slėnį... Virš mūsų stovėjo ir keltuvai į pačią kalno viršūnę; bet šį kartą be jokio judėjimo, nes vos tik prieš kelias dienas orlaivis buvo nupiovęs lynus.

Taip greit prašvilpė laikas Monblano papėdėj, kad net nepasijutom, kai saulė ėmė leisti, mums dar nei pavakarių nepavalgius. Juos teprisiminėm tik tada, kai prieš save išvydom kibirą šviežio, vos tepamelžto, pienelio. Net ir mažiausieji įstengė išmaukti nors po tris stiklines... ir laižėsi, it teliukai.

Paskui greit į autobusą, ir tais pačiais vingiais pasileidom namo. Tik daug lengviau, nes kelias vis žemyn...

Pravažiuodami dar užsukom į nepaprastai gražią ir slėnio istorijoj svarbią Fenixo pilį, atnaujintą pagal viduramžių stilių ir gyvenimą; pagaliau, 8 valandą vakaro — vėl namie, nepaprastai dėkingi kun. direktoriui už tokią puikią iškylą. **(Alfr. Bružaitis)**

Šv. Jono Bosko kuopos moksleiviai ateitininkai iškyloje prie Marijos šventovės, Varese.

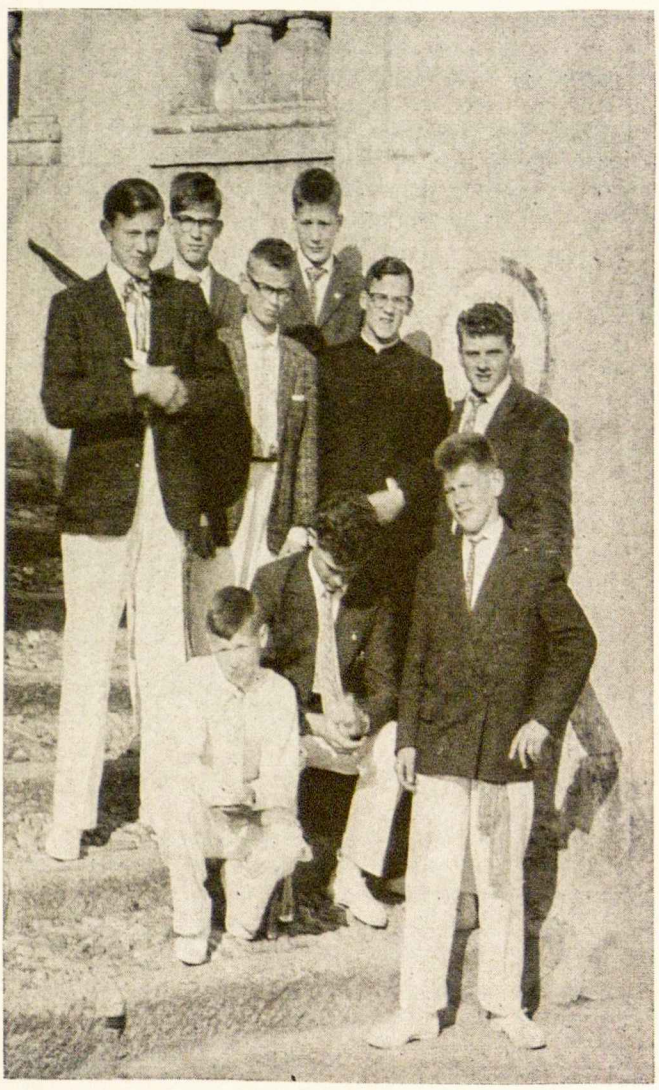

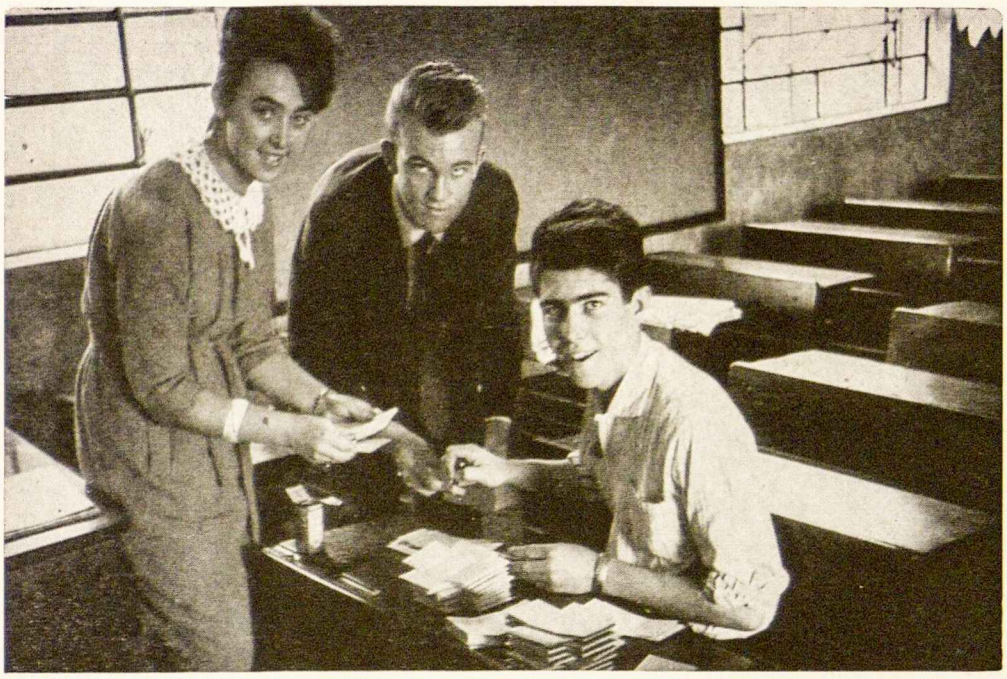

Tvarkom Jaunimo šventės pakvietimus. Vinkšnaitytė, Švitra ir Verbickas.

B R A Z I L I J A

Linksmavakariai

Laužas dega, aiškiai šviečia,
Kyla kibirkštys augštai...

Linksmavakariai prie degančio laužo — širdžių susijungimo paslaptis. Čia broliškai pasikeičiam įspūdžiais, dainom, juokais, deklamacijom bei kokiu vaidinimėliu pakeliam vieni kitiems dvasią...

Vakarėlius ruošdavom ypatingai svečiams pagerbti, o jų šiemet mūsų vasarvietėj tikrai buvo nemaža. Mūsų lietuviška jaunyste per tris savaites gėrėjosi senas ir tikrai vertas didelės pagarbos senelis — dar buvęs paties Don Bosco auklėtinis — kun. Petras Tirone, kurs lietuvius labai artimai pažįsta, nes ir asmeniškai lankėsi Lietuvoj. Mūsų mielais svečiais buvo dar kun. Steponas Horvat, Vatikano „Poliglotta" spaustuvės administratorius, kun. A. Gallenca iš Popiežiaus Valstybės sekretariato, trys Romos ukrainiečių seminarijos profesoriai (tos seminarijos rektorius kaip tik atostogų laiku buvo pakeltas vyskupu)... Ypač brangūs svečiai tautiečiai: pirmasis mūsų įstaigos direktorius, prof. kun. J. Zeliauskas, iš Romos, kun. Ant. Perkumas iš Venecuelos, kun. Pr. Gavėnas taip pat iš Romos, klierikai M. Burba ir H. Šulcas (iškylų bei žaidimų dvasia) ir subd. Rudolfas, kurs taip gražiai pravedė grojimo pamokas. Daug svečijų ir iš Vokietijos, tarp kurių ir keletas įstaigos auklėtinių tėvelių...

Paskutinį vakarėlį, prie augštai kylančio laužo, stovyklos vedėjas, kun. St. Petraitis, išdalijo premijas už gerą elgesį stovykloje, už pažangą lietuvių kalboj bei stropumą įvairiuose darbeliuose ar paruošimuose, už žaidimus ir pan. Penki geriausi beisbolininkai gavo po sportinę kepurę, kurias mūsų komandai padovanojo subd. Emilijus Hevia, kubietis. Prieš italus laimėjusieji futbolistai gavo po medalį. Vienu žodžiu, visi buvo kuo nors apdovanoti.

Taip viskas užsibaigė — ir buvo baigta!
O dabar vėl "į darbą, broliai, vyrs į vyrą..."

(A. Šulskis)

Senai jau rašėme korespondenciją mūsų mielajai „Ateičiai". Šiuo metu nieko ypatingo ir neveikiame. Susirenkame į 9 val. šv. Mišias, lietuviškai pagiedam. Paskui darome choro repeticiją, dažnai trūksta kelių ar kartais net keliolikos narių, bet repeticija įvyksta kas sekmadienį (jau penki metai). Po repeticijos pasikalbam, pajuokaujam ir skirstomės pietų. Niekuomet neapleidžiam ir mėnesinio susirinkimo. Į susirinkimą atvyksta nariai iš kitų priemiesčių. Ir vis rengiamės pastoviai pradėti tautinių šokių repeticijas. Rengiamės, bet nepradedam. Repeticijos pradeda įvykti, tik tuomet, kai jau žinome, kur ir kada bus pasirodymas. Praeitą mėnesį dalyvavome mokytojo dienos minėjime, kurį rengė S. Paulo Valstijos Sporto Departamentas. Prieš keletą dienų atstovavome Europą vyskupijos rengtoje katekizmo dienoje.

S. PAULO M. A. KUOPAI 10 METŲ

1951 spalio mėnesį Šv. Povilo mieste susirinko simboliškas moksleivių dvylika ir pasirašė moksleivių ateitininkų kuopos steigimo aktą. Šiandieną aną datą žymi 10 metų sukaktis. Anais metais apie moksleivius ateitininkus težinojo gal tik įsteigimo iniciatorius prel. Pijus Ragažinskas, vienas kitas Lietuvoje mokslus baigęs kolonijos narys, ir labai negausūs S. Paulo sendraugiai. Šiandien nerasi visoj didžioje kolonijoj žmogaus, kurs ateitininkų vardo būtų negirdėjęs, ne-

Sao Paulo Moksleiviai Ateitininkai. Sekmadienio popietis braziliškoje gamtoje. Iš kairės: Šimonytė, Jodelytė, Miliauskas, Šimonytė, Sejūnaitė, Švitra ir Jurgelevičiūtė

matęs jų darbų ar nesigėrėjęs programomis. Įvertinti dešimties metų kelią reikėtų ne visai mažos studijos, arba bent didelio straipsnio. Mes tikimės, kad istorikai, rašydami kolonijos istoriją, neužmirš ir ateitininkų lapo. Šia proga tik norime pasidžiaugti užbaigę pirmąjį savo kūdikystės dešimtmetį. Per savo eiles perleidę gražų skaičių moksleivių, kiekvienam šį tą davę, kad jis pasidarytų lietuviškesnis ir krikščioniškesnis. Džiaugiamės tais, kurie iš mūsų tarpo išėję davė pradžią studentų ateitininkų draugovei ir didžiuojamės tais, kurie dalyvavę pirmame susirinkime per visą dešimtmetį nenutraukė ryšių su moksleiviais ir šiandien jiems talkina, vadovauja ir savo patyrimu stiprina jų darbą. O tokių dar turime du: Irena Simonytė ir Antanas Tyla.

Šiandien sunkiai kas galėtų įsivaizduoti kokį nors didesnį bendrinį kolonijos parengimą, jei jame nedalyvautų moksleiviai ateitininkai. S. Paulo kuopa yra savita ir įdomi tuo, kad jau steigiamajame susirinkime šalia iš tremties atvykusiųjų dalyvavo Brazilijoje gimę moksleiviai. Dabar jie sudaro 90 nuošimčių kuopos narių. Šiandien kuopa turi apie 60 narių, savo chorą, tautinių šokių grupę, gausų jaunučių būrį ir su drąsia viltimi neša Kristaus vėliavą į antrąjį dešimtmetį šioj Pietų Kryžiaus šalyje.

Planai ateičiai

Advento šeštadieniais turėsime susitelkimo vakarus, kurių metu klausysime religinio turinio paskaitos. Paskutinį šetšadienį turėsime tradicines „rarotų" Mišias, bendrą Komuniją ir kartu su tėveliais agapę. Kalėdų pirmą dieną, kaip paprastai, turėsime šeimynišką ateitininkų eglutę. Gruodžio mėnesį pradedame statyti jaunimo namus (stato parapija, o mes talkinam). Nebus jie toki puikūs, kaip Čikagos Jaunimo Centras, bet mes juose turėsim didelę salę savo ramovei. Sekančių metų pradžioje rengsime visuomenei šiek tiek pavėluotą mūsų kuopos dešimtmečio minėjimą.

J. J.

S. Paulo Moksleiviai At-kai. **Vietoje, kur netrukus išaugs nauja Ramovė.** Romas ir Laimutis Dovydaičiai, Paulus Verbickas, Osvaldas Švitra ir Albinas Selickas.

DIDŽIOJI BRITANIJA

Nauja kepurėlė

Anksčiau mūsų salos žinias žymėdavome stambiu žodeliu: Anglija. Dabar jau regime kitą kepuraitę. O tai jau reiškia, kad šios salos dalyje, vardu Anglija, ateitininkai nebetelpa. Jie, kad ir nedrąsiai, žengtelėjo ir Skotijos gilumon. O skotų žemė — Didžiosios Britanijos dalis. Taigi nuo dabar skaikykite iš... nemažos Britanijos.

Dabartis ir praeitis

Didžios Britanijos nemažoje sostinėje Londone ateitininkai rugsėjo 17 d. per lietų, šlapi kaip grybai, subuvo į savo trumpo amželio antrąjį susirinkimą. Jį žodžiu, savita malda atidarė ir uždarė pirmin. Stasys Kasparas. Dienos pirmininko vairą padavė Vincui Jokubaičiui, visą mielą naktelę akių nesudėjusiam, nes tolimame Nottinghamo mieste, Londono „Vaidilai" statant S. Lauciaus dramą „Laisvės kelius", buvo scenovaizdžio dailininkas. Sekretoriaus plunksną vedžiojo Jonas Jurkonis. Jo dukrelė stud. Janina Jurkonytė, mūsų narė, kuri minėtame vaidinime plušo, dažais ir kituo dailindama artistus, nors ir be poilsio, bet sus-mo nepraleido.

Sueigos pagrindinę ašį sudarė pranešimai ir paskaita.

Apie Studijų savaitę Voiketijoje pranešimą davė stud. Vincas Anelauskas. Baigdamas apgailestavo, kad traukinys peranksti pasukęs dižiųjų britų link... Prie margaspalvių įspūdžių vienas klausytojų pridėjo pamirštą svarbų istorinį darbą: kalbėtojas, išnardęs visą Muencheno miestą, surado puikią dalgę, kurią laimingai parvežęs per trijų valstybių muitines, įteikė žinomai Lietuvių Sodybai. Dalgė geriausio plieno ir labai aštri. Ji tiks Sodybos žolei piauti ir gintis prieš tuos, kurie nori Sodybą parduoti...

Lietuvių skautų stovyklą Anglijoje sklidinais sąmojaus lietuviškais žodžiais nupiešė mūsų uolus sekretorius anglas Rapolas Sealey. Linksmojoje sus-mo dalyje jis iš savo anoje stovykloje redaguoto „Taukuoto puodo" pasėmė keletą pilnų samčių karšto linksmumo.

Dvasios vadas kun. Steponas Matulis, MIC, per ateitinnkų posėdį žvilgterėjo į jų dabarties uždavinius. Žadama kituose subuvimuose tą praeitį ateities labui dar pakedenti. Ypač todėl, kad vietinės at-kų kuopos praeitis tik sprindžio ilgumas.

Kūrybinis derlius

Meninėje dalyje buvo praskleisti mūsiškiai dailieji talentai. Janina Jurkonienė ir V. Anelauskas pateikė Danguolės Sadūnaitės-Sealey, valdančios nepoetišką mūsų iždą, poetinės kūrybos pluoštą. Skambėjo posmai apie Nazareto Mergelę, pavergtos tėviškės bijūnus, rudens nuauksintus lapus, rymančią naktį, siūruojančią jūrą ir meilės atodūsius. Dalyvaujančiai autorei plojimais aidėjo padėka.

Moksleivis Romas Kinka visus sudomino duodamas Jono Aisčio ir Prano Vaičaičio poezijos angliškai. Šiuos ir kitus outorius pats verčia. Jų turi jau gražų rinkinį. Taip pat sukūrė nemaža originalių eilėraščių. Bendrai rodo daug literaūtrinio užsidegimo. Pavasarį baigs gimnaziją.

Ganytojo žodis

Baigiant pasvarstyta apie artimuosius draugovės viešus pasirodymus. Dalyviai pasnaudojo proga įsigyti „Ateitininkų Vadovui", „Ateitininkų Ideologijai", ženkliukams ir užsisakyti „Ateičiai".

Gale vetos klebonas kun. Antanas Kazlauskas, MIC, pasigrožėjo sus-mo programa, priminė ateitininkijos reikšmę Lietuvos religiniame ir tautiniame gyvenime. Draugovei linkėjo našios darbuotės.

Temzės Banga

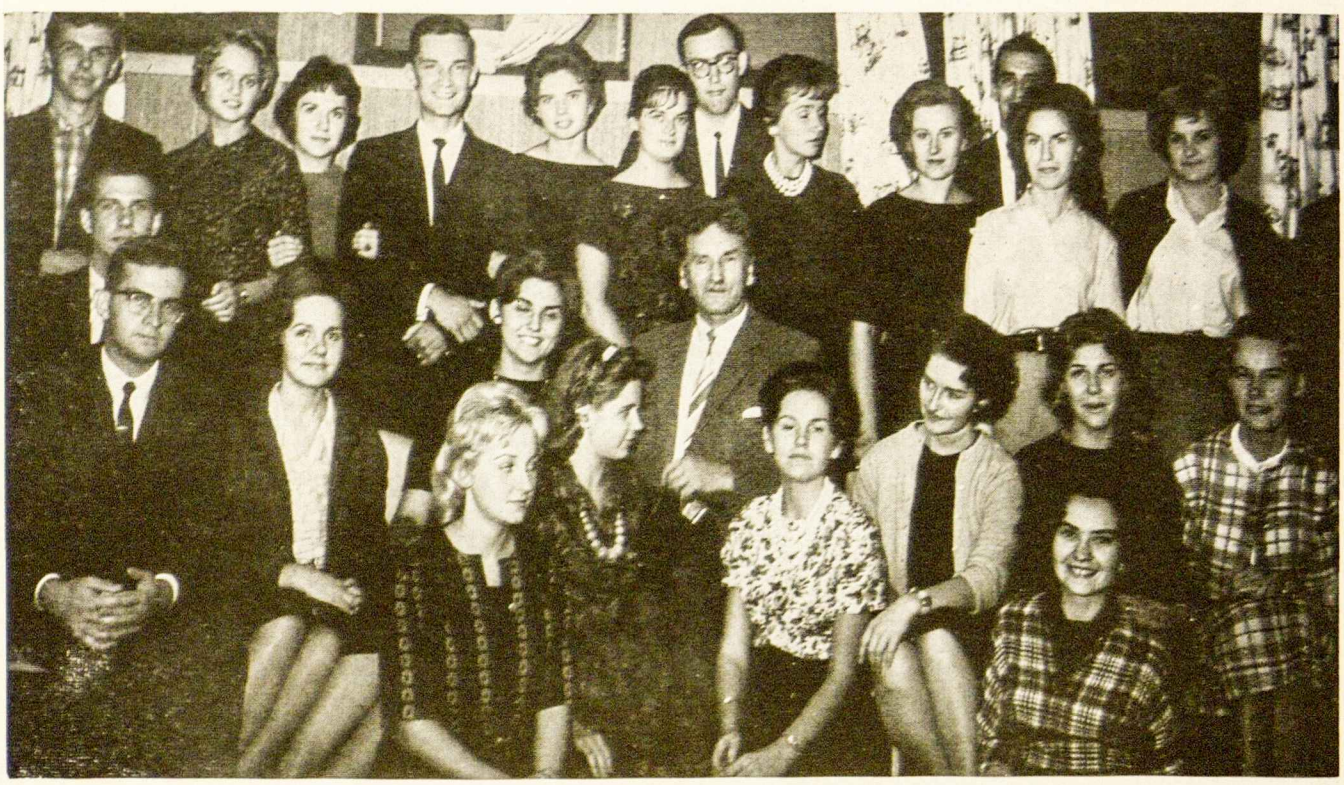

Clevelando At-kų draugovė su prof. J. Eretu. Pirmoj eilėj (iš kairės) sėdi: G. Sniečkus, J. Šenbergas, M. Gailiušytė, K. Stankaitytė, A. Grėbliūnaitė, A. Alkaitytė, prof. J. Eretas, J. Gailiušytė, G. Degutytė, E. Šenbergaitė, J. Kavaliūnaitė, A. Drobavičiūtė. Antroj eilėj (iš kairės) stovi: V. Kavaliūnas, D. Čyvaitė, A. Balčiūnaitė, A. Šenbergas, I. Stasaitė, L. Žilionytė, A. Malėnas, A. Barzdukaitė, V. Kasperavičiūtė, R. Laniauskas, R. Laniauskaitė, V. Orintaitė ir A. Idzelis. (Nuotraukoj trūksta: R. Staniškytės, V. Augulytės, L. Kasperavičiūtės, A. Širvaičio ir K. Valaičio).

P E R P R I Z M Ę

Su pasigerėjimu sutikome Moksleivių Ateitininkų Sąjungos atsišaukimą, kreipimąsi į tėvus, kad jie savo vaikučius prie pirmos Komunijos paruoštų lietuvių kalba. Šis principinis pasisakymas džiugus, tačiau dabar jam reikia suteikti konkretumo. Žinoma, moksleivių kuopos pačios prie šios paruošimo akcijos gali prisidėti, net patys moksleiviai galėtų savo kaimynus, pažįstamus, bičiulius raginti tai įgyvendinti. Talkon tačiau turtėų ateiti ir sendraugių vienetai, savo paraginimais ir konkrečia akcija nuteikdami tėvus nesuabejoti savo intencija lietuvių kalba vaikučius prie Dievo stalo parengti. Tokie paraginimai ne vieną abejojantį sustiprina, jei jie efektingai pristatomi.

Nors regis iki Vasario 16 dar tikrai nemažai laiko yra, tačiau geriausiai dalykai pavyksta, kai jiems pasiruošiama. Ar nevertėtų tad ateitininkiškiems vienetams, ypač moksleiviams ir studentams, pasvarstyti kaip jie galėtų šią prasmingą Tautos šventę plačiau paminėti. Reiktų ir naujo priėjimo paieškoti. Pasiūlymas čia peršasi paskaičius Margučio žurnale K. Gaidžiūno rašinėlį, kuriame svarstoma Clevelando St. Joseph gimnazijoje besimokančių lietuvių pietų pertraukos metų 1960 m. suruošto Vasario 16 d. minėjimo vertė. Ar negalėtų tokie minėjimai nuskambėti visuose universitetuose bei mokyklose, kur tik yra besimokančio ateitininkiško jaunimo? Juk nebūtų sunku tai įgyvendinti, jei mes parodytumėme gyvos iniciatyvos. Gal ir sąjungos galėtų paraginti savo kuopas bei draugoves šia mintimi susidomėti ir savo narius nuteikti pasidarbuoti šioj plotmej.

Naujoj mokslo aplinkoj studijas bepradėdąs fuksas kartais tikrai baimingai pasijaučia. Laikui bėgant pripranta jis prie savo kolegijos ar universiteto, nes darbo gausybė taip prispaudžia, kad net nebėra laiko bijoti tų visų naujybių. Tačiau šis jaunasis akademinio pasaulio narys nelabai daž nai turi progos sueiti su kitais lietuviais, jei jis gyvena mieste, kuriame maža tautiečių. Kaip gražu, kai tokiu atveju iniciatyvos imasi vyresnis draugas, suvesdamas visus susipažinimui. Štai tokiame Washingtone, anais mokslo metais, viena ateitininkiška šeima pas save sukvietė visus tais metais sostinėje bestudijavusias lietuvaites ir lietuvius susipažinimui, pabendravimui. Koks gražus ir prasmingas šis reiškinys. Ir kartu santykiavimo klausimas tokioj atmosferoj vykusiai sprendžiamas, ir jaunesnysis pasijunta neužmirštas ir suprastas. Tik kodėl taip reta tokie sumanymai? Nesigirdi apie tokią iniciatyvą nei Cincinatti, kur ir vyresnių lietuvių esama ir kasmet lietuvaičių grupe studijuoja; nei Los Angeles mieste, kur studentų skaičius nėra jau toks didelis, kad to nebūtų galimą įgyvendinti. Tas pats ir su visa eile kitų mažesnių vietovių. Universitetinio personalo asmenims, kurių pas mus tikrai nestokoja, čia puiki proga parodyti savo supratimą ir susipratimą.

Šias eilutes rašantį visiškai netikėtai pasiekė keletas Chicagos Ateitininkų sendraugių skyriaus aplinraščių. Tai spausdinti lapai, skirti visiems skyriaus nariams. Patiekiama įvairiaus pobudžio informacinė medžiaga, liečianti skyriaus veiklą: numatyti planai išvardinami, narių adresai spausidnami, įvairūs raginimai prijungiami. Net ir iliustracijos panaudotos gyvesnio įpūdžio sudarymui. Šitoks informacijos perdavimas tikrai vykęs. Žinoma, kai kas baiminasi, kad tuo lenktyniaujama su ATEITIMI, tačiau menkavertė ta baimė, ypač jei šių aplinkraščių redakcija supranta, kad jų pagrindinė užduotis informuoti skyriaus narius konkrečiais vietinio skyriaus veiklos klausimais.

Dažnas narių aplankymas tokiu aplinkraščiu jiems suteikia bendruomeninio jausmo sustiprinimą. Iniciatorius, ypač skyriaus pirmininką Joną Pabedinską, reikia sveikinti ir jiems palinkėti kuo daugiau sekmės ir toliau vykdant šią prasmingą informacinę akciją Chicagos sendraugių tarpe.

VYTENIS

Profesorius J. Eretas pas studentus ateitininkus

Lietuvių kolonijos paskutiniu laiku buvo linksmai nustebintos. Prof. J. Eretas, kuris ubvo atvykęs į Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimą, po iškilmių Čikagoje, aplankė didesnes lietuvių kolonijas J.A.V. Jam teko užsukti ir į Clevelandą.

Clevelando studentai ateitininkai rugsėjo 29 d. suruošė pobūvį prof. Eretui pagerbti ir jį pakvietė studentams pakalbėti.

Susirinkusiems prof. J. Eretą pristatė inž. Razgaitis ir nušvietė jo veiklą Lietuvoje.

Prof. Eretas kalbėjo apie šių dienų pasaulio politinę situaciją ir Rusijos — komunizmo imperialistinius polinkius užimt visą pasaulį. Prelegentas pabrėžė, jog Rusija, kaip praeityje, taip ir dabar, buvo ir yra imperialistinė valstybė. Komunizmas mėgina užimt visą pasaulį, pradedant Azija, toliau Europa, Afrika, Pietų Amerika ir baigiant Šiaurės Amerika. Prof. išryškino Berlyno ir Vak. Vokietijos padėtį, iškeldamas faktą, kad Berlyno atidavimas komunistams reikštų laisvojo pasaulio pralaimėjimą.

Savo paskaitoje profesorius taip pat paminėjo komunistų infiltraciją J.A.V. ir kituose kraštuose.

Prelegentas be to kalbėjo apie ateitininkus ir jų pareigas. Jis pažymėjo, kad Amerikos mokyklos sistema neišauklėja pilnutinio, visokeriopai išsilavinusio žmogaus. Todėl studentai ateitininkai turi atsakomybę išaugti tuo elitu, kuris sudarytų įtakingų, išsilavinusių žmonių branduolį. Ateitininko studento pareiga išugdyti save visapusiškai, išsiauklėjusiu inteligentu, kuris vadovautų žmonių masei ir išlaikytų lietuvybę tremtyje.

Po įdomios paskaitos vyko gyvos diskusijos, kuriose dalyvavo beveik visi susirinkusieji.

Šis susirinkimas buvo vienas iš įdomesnių Clevelando studentų ateitininkų gyvenime. Visi išsiskirstė prisiėmę vertingų minčių ir ką nors naujo sužinoję.

Jūra G.

„PRIE ŽVAKIŲ ŠVIESOS"

Neseniai susirinko daug jaunimo pasilinksminimo vakarui. Proga buvo lipniūniečių šokiai, kurie įvyko Jaunimo Centre spalio 14 d. Šokių tema buvo „Prie Žvakių Šviesos". Salė buvo papuošta Italijos paveikslais, apvyniotomis kolonomis, baltai ir raudonai apdengtais stalais, ir daugeliu žvakių. Šie pakeitė paprastą kasdieninę salę į romantišką Italijos kavinę.

Poros praleido vakarą linksmai pagal švelnią tango muziką ir netaip švelnią „rock & roll" muziką. Šokiai gerai pavyko ir visi išėjo namo linksmai nusiteikę laukdami ateinančių šokių.

Violeta Aukštakalnytė

„Lipniūnietės", L. Bačinskaitė, J. Juozevičiūtė, ir R. Jasaitė ruošia užkandžius šokiams.

Pagalvok

Ar Londone taip ir atsitiko, kaip buvo rašyta, nieks nežino, bet jeigu būtų atsitikę, tai vyrui reikėtų pasiimti tik tris kojines. Jeigu J reiškia juodą, o R rudą kojinę, aiškiai matyti, jog visose kombinacijose randasi bent viena pora suderintų kojinių: RRR, JRR, JJR, JJJ. Pono Giriaus bonka kainuoja $2.50: vynas kainuoja $40.00 daugiau, arba 42.50. Su patefono plokštele buvo šiek tiek sunkiau, nes buvo duota nereikalinga informacija. Gi įpiovimų skaičius nieko neturi bendra su uždavinio sprendimu. Adata turi keliauti tik nuo plokštelės krašto iki vidurio. Šis atstumas, atėmus nevartotas plokštelės dalis, yra septyni coliai. Man gaila žmonių, kurie bandė išspręsti šią problemą vartodami calculus.

Pasidžiaugę teisingais atsakymais, galime vėl palaužyti savo galvas. (1) Jeigu degtukas laikomas ilgio vienetu, iš dvylikos degtukų galima sustatyti visokias formas. Iliustracijoje matyti dvi tokios formos: (a) turi devynis kvadratinius vienetus, (b) turi penkis kvadratinius vienetus. Bet ar galima visus dvylika degtukų sudėti taip, kad jie sustatytų figūrą su lygiai keturių kvadratinių vienetų plotu? Nubrėžk figūrą.

Sekančiam uždaviniui būtų praktiška turėti šachmatų lentą ir 32 dominos. (2) Įsivaizduok, kad kiekvienas domino yra tokio dydžio, kad jis uždengia du šalia viens kito gulinčius langelius. Aiškiai matyti, kad 32 dominos uždengia 64 langelius, visą šachmatų lentą. Bet jeigu kas nors išpiautų du baltus kampinius langelius, ir numestų viena domino, ar dar vis būtų galima uždengti visą lentą su likusiais dominos? Kodėl?

Dabar nueik ir paprašyk, kad mama iškeptų iddelį blyną. (3) Su vienu tiesiu piūviu blyną perpiauk į dvi dalis (c). Su antru perpiauk į keturias dalis (d). Kiek piūvių reikia, kad supiaustytum blyną į vienuoliką dalių? Supiaustytą blyną suvalgyk, o atsakymus atsiųsk. Pagalvok!

6942 S. Rockwell
Chicago 29, Illinois

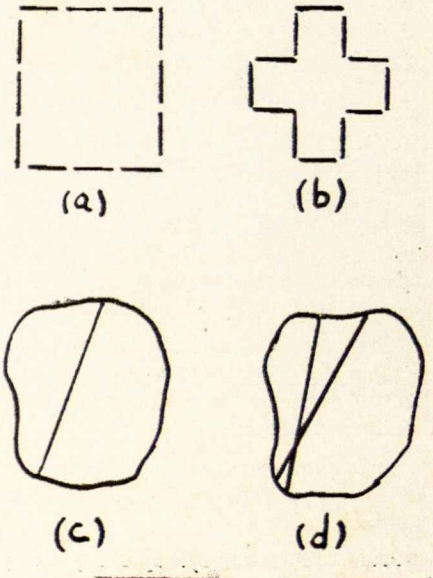

MAN NERAMU

(YRA IR GAIDOS)

Atvyko Dabušis su mašina savo:
Studentų stovyklą jisai vizitavo.
Aprodėm palengva kaip „chebra"
gyvena,
Pripylėm į baką mašinon šampano.

Įsėdęs mašinon išvyko laimingas
Bet radijas skelbia kažkur jį
pradingus.

Dabar —
Man neramu, man neramu
Baisiai, baisiai neramu, jis nepa-
sieks namų... (Du kartus)

Atvyko Ivinskis ir kalbą pasakė;
Studentai subėgo, lyg būtų patrakę,
O jis juos mokino, kaip maištą
sukelti,
Kaip valdžią nuversti, kaip priešus
suvelti.
Studentai išklausė, nors prakaite mirko
Išėję į miestą, "strielbų" prisipirko!

Dabar —
Man neramu, man neramu
Baisiai, baisiai neramu, bijau eit
iš namų. (Du kartus)
Buvau aš studentė bėdos neturėjau,
Stovykloj studentam į akis žiūrėjau,
Žiūrėjau, žiūrėjau, kol sutikau tokį,—
Kurs pats pažiūrėjęs, žiūrėti pamokė,

Jo žvilgsnis, kaip peilis ir mėlynos akys
Pasakė daugiau, nei jis pats būt,
pasakęs...

Dabar —
Man neramu, man neramu,
Baisiai, baisiai neramu, jis iš gerų
namų... (Du kartus)

*

Stovykloj mums valgyt jau taip
puikiai davė, —
Kad visos panelės nustojo badavę
Prie maisto stovykla visa susigrūdus,
Suvalgėm arbūzus, suvalgėm jų
grūdus.
Alaus jei išgersiu, grūdai gali dygti,
O daktaro nėra ir nežad' atvykti.
Dabar —
Man neramu, man neramu.
Baisiai, baisiai neramu, o toli
namų... (Du kartus)

Mataušas Švilpynė

ATSIMINIMAI IŠ PRIEŠISTORINIŲ LAIKŲ

Vėju įsupto Mičigano
Krantų geltono smėlio kloduos,
Šimtametis dinasauras ganės
Ir nardė putose bangų, kaip išplaktam
kiaušiny.

Juodu sariu blizganti arė —
Nesusilygintų kiti;
Grakštumas kaklo, kūno sfera,
Privertė suabejot — ar jis ar ji?

O žilas senis Mičiganas,
Minkščiausią bangą klojo po pėda,
Niūniavo auklės falsetų lopšinę
Kaip kad Vakarams Maskva.

Šypsojos lig ausų dinosauras
Bedante šypsena,
Nepavydėjo astronautui,
Nepyko nepakviestas į G-čių Grand-
kavą.

O dabar pilieti mielas,
Sąskaitą sąžinės padaryt turiu —
Ne dinosauras, o rąstas ten tysojo,
O aš, smėly su pieštuku.

Pamesta pirštinė

Administracijos pranešimai

Rugsėjo mėnesio numeryje administracija nuoširdžiai prašė visus, nesusimokėjusius prenumeratos mokesčio, atsilyginti. Deja, šis tikrai nuoširdus prašymas tebuvo išgirstas labai mažo skaičiaus ir administracija turėjo vėl vogti valandas nuo savo poilsio ir išsiuntinėti trečią asmenišką paraginimą. Gaila, bet ir paraginimas tebuvo prisimintas labai mažo skaičiaus.

Redakcija ir administracija deda visas pastangas su kiekvienu numeriu „Ateitį" tobulinti. Paaukojamas laikas yra brangus. Šie žmonės netik kad jokio atlyginimo negauna, bet ir už pačią „Ateitį" susimoka (tarp kitko laiku). Būkit nuoširdūs nors tie, kurie perskaitysit šį prašymą, jeigu dar nesate atsilyginę — atsilyginkite. Spaustuvė ir paštas mūsų gerų norų vietoj užmokesčio nori.

„ATEITIES LEI'DIMUI PAREMTI AUKOJO:

Moksleivių At-kų S-gos Centro Valdyba	200.00
„Ateitis" Klubas Clevelande .	25.00
Korp! Kęstutis	7.00
Omahos ASS Skyrius . . .	4.00
J. Pikturna	3.00

Garbės Prenumeratas prisiuntė:
Arch. A. Barzdukas ir Dr. A. Razma.

90.725.76

ALp(LKA)1786
1961, Nr.9